

**KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOTEUTUMINEN
TURUN PÄIVÄKODEISSA**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Forssa, Kestävä kehitys

Kevät, 2019

Karoliina Sillsten

Kestävä kehitys
Forssa

Tekijä	Karoliina Sillsten	Vuosi 2019
Työn nimi	Kestävän kehityksen toteutuminen Turun päiväkodeissa	
Työn ohjaaja	Tero Ahvenharju	

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, miten hyvin kestävä kehitys toteutuu Turun päiväkodeissa. Työn tilaajana oli Turun kaupunki. Tutkimuksessa keskityttiin Turun varhaiskasvatussuunnitelman kestäväan kehitykseen ja vastuullisen toiminnan opettamiseen lapsille. Samalla selvitettiin myös, mitä asioita olisi mahdollisesti kehitettävä. Näihin asioihin pyrittiin löytämään kehitysehdotuksia.

Työ sisältää teoriaosuuden ja tutkimusosuuden. Teoriaosuudessa käsitellään kestäväan kehitykseen ja varhaiskasvatukseen merkittävimmän liittyviä käsitteitä, kuten valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa ja lapsen oppimista. Tekstissä perehdytään myös siihen, mitä tarkoitetaan kestäväällä kasvatuksella. Tutkimusaineiston keräämiseen käytettiin kyselyä, joka lähetettiin päiväkotien henkilökunnille vastattavaksi. Tutkimukseen osallistuvat päiväkodit arvottiin kaikkien Turun kaupungin päiväkotien joukosta. Vastausten perusteella päiväkodit pisteytettiin ja jaettiin saatujen pisteiden perusteella tasoihin.

Kyselytutkimuksen tuloksista selvisi, että kestäväan kehityksen periaatteet toteutuvat kaiken kaikkiaan päiväkodeissa hyvin. Suurin osa päiväkodeista sai pisteitä niin paljon, että pääsi luokittelussa toiseksi parhaalle tasolle, joka oli arvosanaltaan hyvä. Merkittävänä ongelmana toiminnassa nousi esiin kestävästä toiminnasta vastaavan työryhmän puute. Vastaajat kokivat ongelmaksi myös kestäväan kehityksen koulutuksen ja ohjaamisen pienen määrän. Yhdeksi kehitysehdotukseksi muodostui siten alan asiantuntijoiden vierailujen lisääminen päiväkodeissa.

Avainsanat kestävä kehitys, varhaiskasvatus, kestävä kasvatus

Sivut 48 sivua, joista liitteitä 13 sivua

Degree Programme in Sustainable Development
Forssa

Author	Karoliina Sillsten	Year 2019
Subject	Realization of Sustainable Development in the Nurseries of Turku	
Supervisor	Tero Ahvenharju	

ABSTRACT

The purpose of the thesis was to study how well the aspects of sustainable development are implemented in the nurseries in Turku. The commissioner of the thesis was the City of Turku. The study focused on sustainable development of early childhood education and the daycare curriculum of Turku and teaching the aspect of responsibility to children. In addition, the aim was to clarify the possible development targets and solutions within the subject.

The thesis was divided into two parts. The theoretical part discussed the most relevant aspects and definitions of sustainable development and early childhood education, for example the national early childhood education curriculum and the learning of children. The practical part consisted of a data collection where the method used was an inquiry. The inquiry was sent to the staff of Turku nurseries selected by balloting. The nurseries were rated according to the answers and divided into levels according to the achieved points

The outcome of the research work was that the principles of sustainable development are well in use in the nurseries. According to the respondents and achieved points, most of the nurseries reached the second best level which was described good. However, any teams responsible for sustainable development activities did not exist, which turned out to be a remarkable problem. Some minor problems like a small amount of the sustainable development education and guiding, were recorded. In the future, one of the development proposals and conclusions was to increase environmental specialists` visits in the nurseries.

Keywords sustainable development, early childhood education, sustainable education

Pages 48 pages including appendices 13 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	VARHAISKASVATUS JA KESTÄVÄ KEHITYS	2
2.1	Varhaiskasvatus.....	2
2.2	Varhaiskasvatustalaki	2
2.3	Varhaiskasvatuksen pedagogiikka.....	3
2.3.1	Behavioristinen oppiminen	3
2.3.2	Kognitiivinen oppiminen	4
2.3.3	Konstruktivistinen oppiminen	4
2.3.4	Kulttuurihistoriallinen ja sosiokulttuurinen oppiminen	4
2.4	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018.....	5
2.5	Kestävä kehitys.....	5
2.5.1	Ekologinen kestävyys.....	6
2.5.2	Taloudellinen kestävyys.....	6
2.5.3	Sosiaalinen kestävyys	6
2.5.4	Kulttuurinen kestävyys	6
2.6	Kestävä kehitys varhaiskasvatuksessa	7
2.6.1	Ympäristökasvatus ja ympäristössä oppiminen	7
2.6.2	Kestävää kasvatusta	8
2.6.3	Ekologinen kestävyys varhaiskasvatuksessa	9
2.6.4	Taloudellinen kestävyys varhaiskasvatuksessa	10
2.6.5	Sosiaalinen kestävyys varhaiskasvatuksessa	11
2.6.6	Kulttuurinen kestävyys varhaiskasvatuksessa.....	11
3	TURUN VARHAISKASVATUS JA KESTÄVÄ KEHITYS.....	12
3.1	Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma VASU.....	12
3.2	Kestävä kehitys valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa.....	12
3.3	Kestävä kehitys Turun varhaiskasvatussuunnitelmassa	13
3.3.1	Keke päiväkodissa -opas	13
3.3.2	Turun kaupungin strategia 2029	14
3.4	Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset	15
4	AINEISTO JA MENETELMÄT	15
4.1	Kyselytutkimuksen teoriaa	16
4.1.1	Määrällinen tutkimus	17
4.1.2	Mittaus kyselytutkimuksessa	17
4.1.3	Osiot ja mittarit	17
4.1.4	Validiteetti ja reliabiliteetti.....	17
4.1.5	Aineiston käsittely	18
4.1.6	Aineiston tiivistäminen ja analysointi.....	19
4.1.7	Analyysitavoista	19
4.2	Kyselytutkimus päiväkotiyksiköille.....	20
4.2.1	Muodostetut kysymykset	20
4.2.2	Päivähoitoyksiköiden valinta, testikysely ja lomakkeen lähetys	20
4.2.3	Pisteytys ja tasot.....	21

4.2.4	Saadun aineiston käsittely.....	21
5	TULOKSET	22
5.1	Perustietoja ja keke-työryhmä.....	22
5.2	Ekologinen kestävyys	24
5.3	Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys	25
5.4	Taloudellinen kestävyys	27
5.5	Odotukset henkilökunnalta ja kehitettävät asiat.....	27
5.6	Kokonaispistemäärät ja tasot.....	29
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITYSEHDOTUKSET	29
6.1	Johtopäätökset.....	29
6.1.1	Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti	31
6.1.2	Tutkimuskysymyksiin liittyvät johtopäätökset	31
6.2	Kehitysehdotuksia	32
7	POHDINTA.....	33
	LÄHTEET	34

Liitteet

- Liite 1 Kyselylomake
- Liite 2 Pisteiden muodostumisen perusteet kysymyksittäin

1 JOHDANTO

Kestävä kehityksellä viitataan varhaiskasvatuksessa pieniin arkisiin tekoihin. Näillä on paljon merkitystä kestäväns tulevaisuuden kannalta, sillä lapsuudessa luodaan pohja läpi elämän säilyville arvoille ja elintavoille. Kestäviä arvoja, kuten toisten ihmisten ja ympäristön kunnioittamista, tuleekin opettaa varhaiskasvatuksessa. (Parikka-Nihti, 2011)

Se, että lapset saadaan ymmärtämään luonnon olevan alkuperänä kaikissa tarvittavissa materiaaleissa, on tärkeää. Heidät tulee saada oppimaan, miten luontoa pitäisi kohdella nyt, sillä maapallon voimavarat ovat rajalliset. Kasvatuksessa lasten opettamisella kriittiseen tiedon etsimiseen ja mielipiteiden muodostamiseen on paljon merkitystä. Kestäväns kehityksen kasvatuksella voidaan ohjata lapsia kasvamaan kansalaisiksi, jotka edistävät kestäväns yhteiskunnan mukaista toimintaa. Tämän toteutumista varten lapsille pitää antaa kokemuksia luonnosta ja yhteisöstä ja siten kehittää heidän tietämystään. (Norddahl, 2008, s. 73-76)

Kestäväns kehityksen liittäminen päiväkodin toimintaan ei vaadi suuria muutoksia, sillä monet perinteiset toimintatavat tukevat jo vastuullista toimintaa. Arjen toimintoja päiväkodissa tulisi kuitenkin muokata niin, että ympäristön kuormittuminen näiden takia vähenisi. Lapsia pitäisi ohjata ymmärtämään, että kaikilla tehdyillä ratkaisuilla on vaikutuksia ympäröivään maailmaan. (Luomi, Paananen, Viberg & Virta, 2010)

Tämän tutkimuspainotteisen opinnäytetyön aiheena on kestävä kehitys kunnallisissa päiväkodeissa Turun kaupungissa. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten hyvin ja millä tavoin kestävä kehitys toteutuu Turun kaupungin päiväkodeissa. Kestävä kehitys on osa Turun kaupungin vuoteen 2029 asti ulottuvaa strategiaa, minkä takia sen toteutumista tutkittiin. Tutkimuskysymyksiksi muodostuivat seuraavat: Huomioidaanko päiväkodeissa Turun varhaiskasvatussuunnitelman mukainen kestävä kehitys? Opetetaanko lapsille kestäväns kehitystä ja vastuullisuutta? Miten kestäväns kehityksen mukaista toimintaa voisi kehittää? Tutkimuskysymyksiin pyrittiin vastaamaan Turun kaupungin päivähoitoyksiköiden henkilökunnalle teetettävän kyselytutkimuksen avulla.

Opinnäytetyö alkaa teoriaosuudella, jonka jälkeen esitellään aineisto ja tutkimusmenetelmät. Tämän jälkeen käydään läpi tulokset ja näistä muodostetut johtopäätökset ja kehitysehdotukset. Lopussa pohditaan projektin etenemistä ja omaa työskentelyä.

2 VARHAISKASVATUS JA KESTÄVÄ KEHITYS

Tässä luvussa tarkastellaan yleisesti varhaiskasvatusta ja kestävästä kehityksestä ja tätä kautta myös vastuullisuutta. Myös varhaiskasvatusta koskeva lainsäädäntö on huomioitu. Ympäristökasvatusta ja kestävästä kehityksestä varhaiskasvatuksessa käsitellään kaikkien osa-alueiden kannalta.

2.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus tarkoittaa pedagogiikkaan painottuvaa kokonaisuutta. Sillä viitataan lapsen tavoitteelliseen ja suunnitelmalliseen kasvatukseen ja sen tarkoituksena on lapsen oppimisen, kehityksen, kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen. Varhaiskasvatusta järjestetään perhepäivähoidossa tai päiväkodissa ja myös kerhotoiminnassa. Lapsen varhaiskasvatuksesta ja osallistumisesta siihen päättävät vanhemmat, mutta kaikilla alle kouluikäisillä on oikeus saada sitä. (OPH, n.d.)

Varhaiskasvatuksen on osoitettu olevan tasavertainen tutkimusalue kasvatustieteessä muiden kasvatuksen alueiden rinnalla. Se on merkittävä osa ihmisen oppimiskokemuksia ja oppimishistoriaa, sillä jokainen on joskus ollut lapsi. Varhaiskasvatuksen opinnot ja sisältöalueet luovat esiopetuksen ammatillisia valmiuksia antavien opintojen kanssa pohjan varhaiskasvatuksen koulutusohjelmalle. (Korhonen, Rönkkö & Aerila, 2010, s. 1)

2.2 Varhaiskasvatustilanne

Varhaiskasvatustilanteissa on säädetty lasten oikeuksista varhaiskasvatukseen, siihen liittyvästä tietopohjasta ja sen järjestämisestä. Lakia hyödynnetään kuntien, kuntayhtymien ja yksityisten palveluntuottajien järjestämässä perhepäivähoidossa ja päiväkotitoiminnassa. Kunnat voivat myös tarvittaessa järjestää avointa varhaiskasvatustoimintaa jossakin toimintaan sopivassa paikassa ja siihen ovat oikeutettuja oppivelvollisuusikäistä nuoremmat lapset. Erityistilanteissa varhaiskasvatusta voivat kuitenkin saada myös tätä vanhemmat. (Varhaiskasvatustilanne 540/2018 § 1.)

Laissa on määritelty varhaiskasvatukselle myös tavoitteita. Näitä ovat muun muassa lapsen kehityksen ja iän mukaisen kokonaisvaltaisen kasvun, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Lapsen oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon tukemista tulee edistää. Tavoitteisiin kuuluu myös liikkumiseen, kulttuuriperintöön, taiteeseen ja leikkiin perustuvan pedagogisen toiminnan toteuttaminen ja terveellisen ja turvallisen varhaiskasvatuksen ympäristön varmistaminen. Laissa pyritään myös lisäämään esimerkiksi lapsen yksilöllisen tuen tarpeen tunnistamista ja varmistamaan, että lapsi saa osallistua ja vaikuttaa itseensä liittyviin asioihin. Yhtenä tavoitteena on lap-

sen ohjaaminen vastuulliseen ja kestävään toimintaan. Tämä on opinnäytetyön aiheen kannalta keskeisin tavoite. (Varhaiskasvatustalaki 540/2018 § 3.)

Kunnan tulee järjestää laissa säädettyä varhaiskasvatusta sellaisissa toimintamuodoissa kuin tarve edellyttää. Sitä on järjestettävä lapselle, jonka kotikunta on kyseinen kunta. Varhaiskasvatusta tulee järjestää myös lapselle, joka asuu kunnassa esimerkiksi huoltajansa työn tai sairauden takia, vaikka kyseinen kunta ei kotikuntalain perusteella ole lapsen kotikunta. Lisäksi olosuhteiden vaatiessa ja kiireellisissä tapauksissa kunnan tulee huolehtia varhaiskasvatuksen järjestämisestä myös kunnassa oleskelevalle lapselle. (Varhaiskasvatustalaki 540/2018 § 5 , § 6.)

2.3 Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa

Hujalan ja Turjan (2017, s. 10) mukaan edellytys laadukkaasti toimivalle varhaiskasvatukselle on tieto siitä, miten ja miksi sitä toteutetaan. Varhaispedagogiikan taustalla on viime vuosiin asti ollut kehityspsykologia, ja yksilöpsykologinen ja lapsen kehitysvaiheisiin pohjautuva teoria on ollut korostunutta. Nyt tarvitaan myös kehityspsykologista orientaatiota, jossa huomioidaan myös lapsen yksilöllisyyttä, toimijuutta ja kasvuympäristöä koskevat näkemykset. Lapseen liittyvällä käytännöllisellä ja teoreettisella tiedolla on paljon merkitystä käytänteitä suunniteltaessa. Lapsi ei ole irrallaan ympäristöstä, jossa hän on kasvanut ja omaksunut arvonsa, taitonsa ja kulttuuriset mallinsa. Siksi ainoastaan yksilöpsykologinen teoria ei riitä varhaispedagogiikan suunnittelun perustaksi. Hyvä varhaispedagogiikka ei vain seuraa lapsen kehitystä, vaan luo kehitykselle uusia alueita sensitiivisen ja lapsen tarpeet huomioivan kasvattajan avulla.

2.3.1 Behavioristinen oppiminen

Kasvattajan näkemys oppimisesta vaikuttaa siihen, miten hän haluaa lasten oppivan. Oppimiseen liittyvät teoriat voidaan jaotella monella eri tavalla, esimerkiksi behavioristisiin, kognitiivisiin ja konstruktivistisiin, kulttuurihistoriallisiin ja sosiokulttuurisiin oppimisteorioihin. Behavioristisissa teorioissa oppimista pidetään käyttäytymisen määrässä, tavassa tai muodossa tapahtuvana muutoksena. Ärsykkeet ympäristössä suunnitellaan niin, että oppija pystyy reagoimaan niihin ja hänen käyttäytymisensä saa vahvistuksen. Oppiminen etenee askeleittain erityyppisen vahvistamisen seurauksena. Tämä on käyttäytymisen muovaamista. Oppimista ohjaamalla yritetään vihjeiden kautta auttaa oppijaa reagoimaan ja huomaamaan tärkeimmät asiat. Opittava aines yritetään myös organisoida pienemmiksi paloiksi, jotta eteneminen mahdollistuu. Aktiivista reagointia ja toimintaa odotetaan siis oppijalta. Näissä teorioissa esimerkiksi toisen oppijan käyttäytymisen havainnointi ja mallioppiminen jäävät kuitenkin huomioimatta. (Hujala & Turja, 2017, s. 17)

2.3.2 Kognitiivinen oppiminen

Hujalan ja Turjan (2017, s. 17) mukaan kognitiivisissa teorioissa korostetaan tiedon organisointia ja prosessointia. Näitä teorioita on sovellettu muun muassa siihen, miten työstetään tietoa. Sitä, mitä oppija tietää, ja miten hän on tietoonsa päätenyt, korostetaan. Teorioissa ei painoteta oppijan tekemistä tai toimintaa. Pienet lapset oppivat kuitenkin juuri tekemällä. He oppivat leikkimällä, mikä on pienen lapsen tyypillisin oppimisen muoto.

2.3.3 Konstruktivistinen oppiminen

Konstruktivistisissa teorioissa korostetaan vuorovaikutusta oppijan ja ympäristön välillä. Oppija itse rakentaa omaa tietopohjaansa ja oppimistaan. Yksilöllisessä konstruktivismissa oppimisen ja tiedon rakentumisessa korostuu oppijan yksilöllinen ja aktiivinen osuus. Sosiaalisessa konstruktivismissa taas korostuu tietämyksen rakentumisen sosiaalinen luonne. Näissä teorioissa oppijan kokeileva ja tutkiva toiminta sekä oma aktiivisuus korostuvat. Pienten lasten oppimisessa aikuisten tehtävänä on kuunnella keskittyneesti lapsen ideoita ja ajatuksia. Lapsen tulee saada aktiivisesti tutkia ympäristöään, jotta hän saa vähitellen muodostettua ymmärrystä maailmasta ja ilmiöistä. Lapset voivat toimia aktiivisesti oman oppimisensa ohjaajina, mutta aikuisen merkitystä oppimisessa ei pidä väheksyä. Asiat, joita konstruktivistiset teoriat antavat lasten kehitykseen ja oppimiseen, näkyvät erityisesti arkipäivän oppimisen korostamisessa. Niillä viitataan tilanteisiin, jotka ovat samankaltaisia lasten jokapäiväisten tilanteiden kanssa, esimerkiksi hintojen vertaileminen ostoksilla, kasvimaan hoitaminen ja suuruuksien vertaileminen. Lasten kokemuksiin olisi hyvä saada mukaan myös vierailemista näyttelyissä ja museoissa ja muissa kohteissa, jotka ovat lähellä lapsen maailmaa. (Hujala & Turja, 2017, s.18)

2.3.4 Kulttuurihistoriallinen ja sosiokulttuurinen oppiminen

Kulttuurihistorialliset ja sosiokulttuuriset teoriat painottavat oppimisessa kulttuurista ja vuorovaikutuksellista prosessia. Sosiokulttuurisissa teorioissa korostetaan oppimisen kulttuurisidonnaista ja sosiaalista luonnetta. Kun yksilö oppii, hän kasvaa osaksi kulttuuria, sen toimintaa ja välineistöä. Vastaavasti yksilön osallistuminen ja toimiminen kehittävät kulttuuria. Vanhempien merkitys ja rooli korostuvat ja yhteistoiminta auttaa lasta siirtymään lähikehityksessään osaavammalle tasolle. Kehityksessä siirrytään ulkoa tulevasta säätelystä kohti itsesäätelyä. Tämä vaatii jäljittelyä, havainnointia, matkimista ja vuorovaikutusta ensin osaavamman partnerin kanssa ja tämän jälkeen itsenäisesti. Leikkiminen yhteisesti jaetussa mieli-

kuvitusmaailmassa tukee itsesääätelyä. Tällaisissa mielikuvitusleikeissä joudutaan neuvottelemaan yhdessä sekä koordinoimaan rooleja. Lapsi kasvaa osana kasvuympäristöään ja tälle tyypillisiä piirteitä, joten sillä, millaista puhetta hän on kuunnellut, millaisia taitoja hän on saanut kehittää lähiympäristössään ja miten lapsen persoonallisuutta on huomioitu, on paljon merkitystä. (Hujala & Turja, 2017, s. 18)

2.4 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018

Opetushallitus on antanut varhaiskasvatustuksen perusteella varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Tämän valtakunnallisen ohjeistuksen päämääränä on saada aikaan yhdenvertaiset edellytykset kaikkien varhaiskasvatuksessa mukana olevien lasten kehitykselle, oppimiselle ja kasvulle. Lähtökohtana perusteissa ovat muutokset varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä lasten kasvuympäristössä ja lainsäädännössä. Perusteita valmisteltaessa on hyödynnetty uusimpia kehittämis- ja tutkimustyön tuloksia. Kokonaisuudessaan varhaiskasvatussuunnitelma on kolmiosainen. Siihen kuuluvat valtakunnallinen, paikallinen sekä lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma. Suunnitelman perusteissa säädetään keskeiset tavoitteet ja sisällöt varhaiskasvatuksen toteuttamiseen. Niissä määrätään myös huoltajien ja varhaiskasvatuksen välisestä yhteistyöstä ja sisällöstä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on määräys, joka velvoittaa oikeudellisesti varhaiskasvatuksen järjestäjiä. Asiakirja sisältää määräysten lisäksi muutakin. Siinä on mukana avaavaa tekstiä, joka auttaa ymmärtämään kokonaisuutta. (OPH, 2018, 7,8)

Varhaiskasvatuksen järjestäjällä viitataan yksityiseen palveluntuottajaan, kuntaan tai kuntayhtymään. Näiden on laadittava paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat valtakunnallisen suunnitelman perusteiden pohjalta. Ne toimivat velvoittavina ja niitä on arvioitava ja kehitettävä. Suunnitelma voidaan laatia niin, että se koskee kaikkia toimintamuotoja, kuten perhepäivähoitoa, päiväkotia ja avointa varhaiskasvatusta tai se voidaan tehdä jokaiselle erikseen. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa paikallisesti varhaiskasvatusta. Kun suunnitelmaa laaditaan, huomioidaan esimerkiksi paikalliset erityispiirteet, lasten tarpeet ja pedagogiset painotukset. Suunnitelmat eivät saa ohittaa asetuksissa, laissa tai varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ollutta sisältöä. (OPH, 2018, 8)

2.5 Kestävä kehitys

Kestävällä kehityksellä viitataan yhteiskunnalliseen muutokseen, jota tapahtuu paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti. Sen tarkoituksena on taata sekä nykyisille että tuleville sukupolville hyvät mahdollisuudet elämään. Talous, ympäristö ja ihminen tulee huomioida tasavertaisesti päätöksenteossa. (Ympäristöministeriö, 2013)

2.5.1 Ekologinen kestävyys

Ekosysteemien ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen on tärkeä osa ekologista kestävyttä (Ympäristöministeriö, 2013). Ihminen kuluttaa energiaa, saastuttaa ja käyttää maapallon luonnonvaroja. Siten ihminen on siis rasite luonnon kestokyvylle. (Suomen YK-liitto, n.d.a.) Ekologiseen kestävyteen liittyy siis olennaisesti ihmisen aineellisen ja taloudellisen toiminnan muuttaminen sellaiseksi, että se pitkällä aikavälillä sopeutuu luonnon kestokyvyn. Varovaisuusperiaatteen noudattaminen kuuluu ekologiseen kestävyteen. Ennen kaikenlaisia toimenpiteitä tulee arvioida riskit, kustannukset ja haitat. Tärkeä periaate on myös haittojen syntymisen ehkäiseminen. (Ympäristöministeriö, 2013)

2.5.2 Taloudellinen kestävyys

Taloudelliseen kestävyteen kuuluu tasapainoinen kasvu, johon ei sisälly velkaantuminen tai varantojen hävittäminen. Kestävällä pohjalla oleva talous on edellytys keskeisille toiminnoille yhteiskunnassa. Talouspolitiikassa pyritään kestäväan talouteen, joten kansallisen hyvinvoinnin lisäämiselle on otolliset olosuhteet. Kun talouteen liittyy toimitaan kestävästi, helpottuu myös haasteiden, kuten väestön ikääntymisestä aiheutuvien kasvavien sosiaaliturvamenojen, kohtaaminen. Kestävä talous on siis myös perustana sosiaaliselle kestävyydelle. (Ympäristöministeriö, 2013)

2.5.3 Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalisen kestävyden tavoitteena on edistää ihmisten hyvinvointia sekä tällä hetkellä että tulevaisuudessa (Suomen YK-liitto, n.d.b.). Sosiaaliseen kestävyteen vaikuttavina haastavina asioina voidaan pitää jatkuvaa väestön kasvua, köyhyyttä, ruoka- ja terveydenhuoltoa ja koulutuksen järjestämistä (Ympäristöministeriö, 2013). Suomessa merkittäviä haasteita ovat esimerkiksi työttömyys ja syrjäytyminen. Näihin asioihin pyritään saamaan parannusta ja kehitystä. Tavoitteena on poistaa ihmisten välinen eriarvoisuus, saada kaikille oikeudenmukainen terveydenhuolto ja koulutus sekä turvata jokaiselle perusoikeudet ja riittävä toimeentulo. Sosiaalinen kestävyys liittyy paljon muihin kestäväan kehityksen ulottuvuuksiin. Vaikutukset ja haasteet ovat usein riippuvaisia taloudellisesta, ekologisesta ja kulttuurisesta kestävästä kehityksestä, ja asioiden parantamiseen tarvitaan kaikkien osa-alueiden vuorovaikutusta. (Suomen YK-liitto, n.d.b.)

2.5.4 Kulttuurinen kestävyys

Kulttuurisen kestävyden päämääränä on saada vahvistettua kulttuuri-identiteettiä ja lisätä tuntemusta ja arvostusta erilaisia kulttuureja kohtaan. Kulttuurinen kestävä kehitys pyrkii säilyttämään kansanperinteet, maisemat, rakennukset ja ympäristöt, jotka ovat kulttuurihistoriallisesti

merkittäviä. Tarkoituksena on myös edistää ihmisten erilaisuuden hyväksymistä ja jokaisen oikeuksien kunnioittamista. (Suomen YK-liitto, n.d.c.)

2.6 Kestävä kehitys varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatus muodostaa pohjan muun muassa oppimiselle, elämäntapa- ja kaariajattelun mukaiselle kasvulle, kehitykselle ja yhteiskuntaan integroitumiselle. Oppimiskokemuksilla varhaislapsuudessa on vaikutusta myöhemmin tapahtuvaan uusien asioiden omaksumiseen. Ensimmäiset vuodet lapsuudessa ovatkin määräävimpiä kehityksen kannalta. Tällöin koko elämän säilyville lapsen toimintatavoille luodaan perusta. Etiikan perusteille, itsetunnolle ja tunne-elämälle muodostetaan myös pohja varhaislapsuudessa. Kestävän tulevaisuuden kannalta laadukkaalla varhaiskasvatuksella on paljon merkitystä. Varhaiskasvatuksessa tuetaan perheitä lasten kanssa, sillä haasteita voivat aiheuttaa esimerkiksi kiireiseen elämäntyhtiin ja taloudelliseen kilpailuun liittyvät lapselle selitettävät asiat. Kasvattajan on mahdollista toiminnallaan välittää arvomaailmaa, jossa esimerkiksi jatkuva taloudellinen kasvu ei ole tärkeimmässä osassa. Merkityksellisintä tuleekin olla lapsen oikeus terveeseen kasvuun ja koulutukseen sekä kuulluksi tulemiseen. (Parikka-Nihti, 2011, s. 15)

Päivähoidossa kestävä kehitys tarkoittaa päivittäisiä pieniä tekoja, lapsen kuulemista, oppimisympäristön laajentamista, taitojen ja ajatusten muodostamista, sekä yhteisiä kestävä kehityksen teemojen mukaisia tapahtumia. Vuoropuhelu ja avoimuus kuuluvat myös olennaisesti kestävä kehityksen kasvatukseen. Varhaiskasvatusta ohjaavat arvot luovat perustaa kestävä kehityksen kasvatukselle ja näitä arvoja ovat toisen ihmisen ja ympäristön kunnioittaminen. Kasvattajan sisäistäessä luonnonvarojen säästämistä ja luonnon monimuotoisuutta kunnioittavat arvot voidaan kestävä kehitys tuoda mukaan lapsiryhmän toimintaan. (Parikka-Nihti, 2011, s. 15)

2.6.1 Ympäristökasvatus ja ympäristössä oppiminen

Hujalan ja Turjan (2017, s. 210) mukaan ympäristökasvatus -käsitettä käytetään kestävä kehityksen kasvatuksen rinnalla. Tällä tarkoitetaan kasvattamista ympäristövastuulliseen elämäntapaan. Tavoitteena pienten lasten ympäristökasvatuksessa on ohjata lasta toimimaan yhteiskunnassa ympäristötietoisena kansalaisena. Tähän tavoitteeseen pyritään pääsemään keinoilla, jotka liittyvät jokapäiväiseen elämään.

Ympäristökasvatuksen on ennen ajateltu tarkoittavan samaa kuin luontokasvatus ja tärkeimpänä siihen kuuluvana asiana on pidetty luonnontiedon opetusta. Nykyisin tämä määritellään laajemmin: luonnontieto kuuluu yhä ympäristökasvatukseen, mutta tämän lisäksi kaupunkiympäristöön liittyvä tieto ja elämäntapoihin liittyvät pohdinnat ovat osa sitä. Vaikka ympäristöongelmat tarkoittavat ekologisen luonnon olevan epätasapainossa, syyt

niihin liittyvät olennaisesti elämäntapoihin, jotka ovat muovautuneet yhteiskunnallisesti. Ympäristöongelmat ovat siis myös kulttuurisia ja poliittisia, eikä ratkaisu näihin synny pelkästään opiskelemalla luonnontieteitä. Ympäristökasvatus onkin pohjimmiltaan arvokasvatusta. (Hujala & Turja, 2017, s. 210)

Kokonaisuudessaan ympäristökasvatuksen tavoitteena on kasvattaa ympäristövastuullisia ihmisiä. Tähän liittyy useita tarkentavia tavoitteita. Ihmisten tietoutta ympäristön tärkeydestä elämän ja hyvinvoinnin kannalta tulee pyrkiä vahvistamaan. Ympäristönäkökulmien huomioimista tulee myös lisätä ja ympäristöstä huolehtiminen pitäisi saada osaksi jokaisen arkea. Kasvatuksessa tulee ohjata sellaisten arvojen ja käsitysten omaksumiseen, joiden mukaan ihmisillä on mahdollisuuksia elää kestäväällä tavalla. (Hujala & Turja, 2017, s. 212)

Hujala ja Turja (2017, s. 2016) esittävät teoksessaan, että kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kuuluvat ympäristössä oppimiseen. Kokemuksen avulla saadaan taitoja ympäristössä selviytymiseen. Pääasiassa pienten lasten oppiminen ympäristössä tapahtuu liikkumalla ja leikkimällä. Lasten aktiivisuutta voidaan hyödyntää suuntaamalla heidän kokemiaan asioita niin, että he pystyvät muodostamaan monipuolisen suhteen ympäristöön.

2.6.2 Kestävää kasvatusta

Parikka-Nihti (2011, s. 27) kirjoittaa, että kestäväällä kasvatuksella tarkoitetaan kasvatusta, jolla elämän jatkuvuutta ja ihmisen hyvinvointia pyritään turvaamaan. Ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista hyvinvointia ylläpitämällä pyritään kehittämään kestävään elämäntapaan tarvittavia taitoja, tietoa ja valmiuksia. Kestäväällä kasvatuksella lapsille annetaan mahdollisuus osallistua päätöksentekoon ja harjoitella yhteisöllisyyttä ja kriittistä ajattelua. Lapselle annetaan myönteisiä kokemuksia luonnosta ja ympäristöstä. Näiden kautta lapselle yritetään opettaa luontoa ja ympäristöä suojelevia asenteita. Kestävässä kasvatuksessa käytetään lasta osallistavia työtapoja ja menetelmiä. Kasvattaja huomioi tällöin lapsen ajattelun ja mielipiteet, joita pohditaan yhdessä lapsen kanssa. Tärkeää on antaa lapsen vaikuttaa oppimisympäristöön, omaan oppimiseensa ja arjen toimintoihin. Kestäväällä kasvatuksella lasta ohjataan myös ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään.

Kestävän kehityksen kasvatuksessa merkityksellisimpiä asioita kolmevuotiaille ja tätä nuoremmille ovat asioiden sanoittaminen ja aikuisen malli. Lapsen tekemät havainnot huomioidaan ja aikuisen tulee sanoittaa havainnot. Lapsen kanssa voidaan pohtia lelujen kestävyys ja materiaaleihin liittyviä valintoja. Viisivuotiaat ja vähän nuoremmat taas ovat kiinnostuneita ilmiöistä ja näiden tutkimiseen tuleekin varata aikaa ja materiaalia. Tähän ikään liittyy apulaisena toimiminen. Lapsi tuntee silloin itsensä merkitykselliseksi ja saa kokemuksen vastuusta. Kädentaitojen ja leikkien yhteydessä voidaan pohtia kestäviä valintoja. Esikouluikäiset voivat miettiä

kestävyyttä luonnossa aikaa viettämällä ja ympäristöstään huolehtimalla. Erilaisia projekteja voidaan toteuttaa, jolloin lapsi oppii ottamaan vastuuta sekä jakamaan sitä muille. (Parikka-Nihti, 2011, s. 68)

2.6.3 Ekologinen kestävyys varhaiskasvatuksessa

Kasvatuksen näkökulmasta ekologiseen kestävyteen kuuluu huolehtiminen ja arvostus luontoa ja muuta elämää kohtaan. Lähtökohtaisesti jokaisen tulee ensin arvostaa itseään ja tämän jälkeen toisia ihmisiä. Lapsen tulee tuntea itsensä arvostetuksi, jotta hänen on helpompi itse osoittaa huolehtimista ja arvostusta toisia ihmisiä ja ympäristöä kohtaan. Ekologista kestävyttä pidetään pienten lasten kanssa kokonaisvaltaisena toimintana, eikä sitä voi arjesta erottaa irralliseksi osa-alueeksi. Lapsen havaintoihin keskittyminen korostuu kasvattajan toiminnassa. Lapsen tulee saada tutkia ja ihailla aikuisen kanssa yhdessä arkisia asioita, kuten muurahaisia tai lumihietaleitä. Kun lapsi saa kokemuksen tällaisista ihailemisasioista, hän kokee tarpeen suojella niitä toiminnallaan. Lapsen tulisi myös saada käyttää luovuuttaan toiminnassaan, esimerkiksi liikkumisessa, leikeissä, majojen rakentamisessa ja soittamisessa. Lapsi voi löytää luonnonmateriaaleille uusia tarkoituksia, kun hänen ympärillään ei aina ole valmiita leluja. Tällöin hän pääsee hyödyntämään myös mielikuvitustaan. (Parikka-Nihti, 2011, s. 19)

Parikka-Nihti (2011, s. 19) esittää teoksessaan, että onnistuneeseen kasvatukseen kuuluu ekologisesti kestävä toiminnan pohtiminen lapsen kanssa. Voidaan miettiä, paljonko käsitöihin tarvitaan ostettua materiaalia, voiko toinen lapsi vielä hyödyntää samoja askartelumateriaaleja ja voiko jotakin materiaaleista korvata luonnosta saatavilla asioilla. Ekologiseen ajatteluun ohjaamisessa tarvitaan siis tutustumista luontoon ja ympäristöön. Luonnossa olemisen saa lapsen kiinnostumaan siihen liittyvistä asioista ja kysymään näistä aikuiselta. Vastauksia saadessaan lapsi kokee itsensä merkitykselliseksi ja tärkeäksi. Hänelle tulee tällöin myös mahdollisuus vaikuttaa lähiympäristön hyvinvointiin.

Roskaamiseen liittyvät ongelmat näyttäytyvät merkityksellisinä pienellekin lapselle. Ympäristöstä huolehtimiseen voidaan tutustua retkeilemällä luonnossa. (Parikka-Nihti, 2011, s. 19) Metsämörri -toiminta on yksi esimerkki tutustumisesta. Toiminnan tarkoitus on saada satuhahmon avulla lapsia innostumaan luonnosta (Suomen latu, n.d.) Retkillä tulee käyttää eväitä, jotka on pakattu ekologisesti kestävästi liiallista roskien tuottamista välttämällä. Lapsi saa retkillä myös iloa liikkumisesta ja oppii ymmärtämään luonnon merkityksen. Kun lapsi oppii jo pienenä välittämään luonnosta, hän ei halua aikuisenakaan tuhota sitä. (Parikka-Nihti, 2011, s. 19)

2.6.4 Taloudellinen kestävyys varhaiskasvatuksessa

Taloudellinen kestävyys on kasvattajan ja lapsen näkökulmasta haastava asia. Tiivistettynä tässä kestävä kehityksen osa-alueessa on kyse ajattelun kääntämisestä kuluttamisen kulttuurista kohti taloudellisesti kestävää kulttuuria. Lapsi oppii erilaisia arvoja aikuisen toiminnasta. Aikuisen toiminta ja puhe antavat lapselle erilaisia käyttäytymisen malleja. Valojen sammuttamisen tärkeys huoneesta poistuttaessa on yksi esimerkki. Tässä on kyse siis mallioppimisesta. (Parikka-Nihti, 2011, s. 21)

Lapsen kasvaessa tavaroiden eliniän pidentäminen on yhä helpompi ottaa puheeksi. Lapsen kanssa voidaan pohtia, miten leluja tulee kohdella ja miksi tuotteen käyttöikä tulee pyrkiä pidentämään. Aiheesta voidaan keskustella lelujen kautta myös perheiden kanssa. Voidaan miettiä, kuinka paljon lapsi oikeasti tarvitsee leluja ja voisiko lasta kannustaa enemmän sellaisiin mielikuvitusleikkeihin, joissa tavaroita ei tarvita. Valmiiden lelujen määrän lisääntymisen ja kaupallistumisen myötä lapsen innovaatiokyvyn ja luovuuden on todettu heikkenevän. Näitä asioita luovat mielikuvitusleikit taas kehittävät. Varhaiskasvatuksessa voidaan kokeilla erilaisia kampanjapäiviä, esimerkiksi lelutonta kuukautta. Tällä tarkoitetaan aikaa, jolloin päiväkotiin pitää tulla ilman kotoa tuotavia leluja. Näin lapsi haastetaan selviämään leikeissä pelkästään täällä saatavilla olevilla leluilla. Tarvikkeiden vaihtotori, jota voidaan pitää päiväkodin eteisessä, on myös yksi taloudellisen kestävyuden mukainen vaihtoehto. Tällä tarkoitetaan pieneksi jääneiden tarvikkeiden tai käytöstä pois jääneiden lelujen siirtoa uudelle omistajalle. Kierrätyskeskukseen ja jätehuoltoyritykseen tehtävillä retkillä saadaan lapset ymmärtämään, miten paljon jätettä joudutaan käsittelemään. Tällöin lapsi näkee itse, miksi tarvikkeiden eliniän pidentäminen on tärkeää. (Parikka-Nihti, 2011, s. 21)

Ekologista jalanjälkeä voidaan pohtia konkreettisten esimerkkien kautta ainakin esiopetusikäisten kanssa. Veden kuluttamisen vähentäminen on yksi tällainen esimerkki. Yhteisöllistä kasvua voidaan tukea niin, että koko ryhmä kannustaa toisiaan käyttämään paikattuja ja kierrätettyjä vaatteita. Vuorovaikutuksella lasten kanssa rohkaistaan heitä omaksuma taitoja ja asenteita, joiden avulla he pystyvät suhtautuman vastuullisesti kaikkeen toimintaan. (Parikka-Nihti, 2011, s. 21)

Koulutus ja kasvatus kuuluvat itsessään taloudelliseen kestäväan kehitykseen. Kestävyys pitäisi huomioida aina taloudellisia päätöksiä tehtäessä. Lyhytaikainen hyöty ei saa ohjata päätöksiä, jotka vaikuttavat lapsiin. Lapsivaikutuksilla voidaan myös arvioida taloudellista kestävyttä. Tämä perustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen. Tärkeimpänä periaatteena tässä sopimuksessa on lapsen etu. Lapsivaikutuksia tulisi arvioida, jotta saataisiin selville päätösten vaikutukset perheisiin ja lapsiin. Näillä arvioinneilla saadaan tietoa siitä, miten päätökset vaikuttavat fyysisen ympäristön merkitykseen ja sosiaalisiin suhteisiin. (Parikka-Nihti, 2011, s. 22)

2.6.5 Sosiaalinen kestävyys varhaiskasvatuksessa

Sosiaalisen kestävä kehityksen perustana toimii kestävä talous. Varhaiskasvatuksessa tuetaan palveluita, jotka ovat kaikille mahdollisia. Jokaisen lapsen ja perheen tasa-arvoinen kohtelu sosiaalisesta asemasta riippumatta on osa kasvattajan arvoja. Lähtökohtaisesti varhaiskasvatus onkin Suomessa tasa-arvoista ja sosiaalisia eroja tasoittavaa toimintaa. Suomen varhaiskasvatusjärjestelmä on tärkeä osa sosiaalista ja kulttuurista kestävyttä. Sosiaalisessa kestävydessä pyritään vähentämään eriarvoisuutta ja lisäämään yhteisöllisyyttä. Varhaiskasvatuksen tällä osa-alueella painotuvat vuorovaikutustaidot, yhteistyö, hyvät tavat, toisen ihmisen huomioiminen, vastuunottaminen, ja lapsen osallisuus. (Parikka-Nihti, 2011, s. 24)

Oppiminen pienten lasten kanssa perustuu kokonaisvaltaiseen toimintaan, jossa opitaan aistien kautta. Oppimisympäristönä on mahdollista käyttää lähiympäristöä tai lapsen kotikuntaa. Kotikunnasta voidaan etsiä paikkoja, joihin on mahdollista tutustua, kuten museot, kirjastot ja liikuntapaikat. Kun oppimisympäristö on suunniteltu hyvin, haastetaan lapsi liikkumaan ja ilmaisemaan itseään. Oppiminen ja kehittyminen tapahtuvat kokemusten kautta. Näin jokainen lapsi voi oppia hänelle sopivimman väylän avulla. (Parikka-Nihti, 2011, s. 24)

Kestävä kehityksen kasvatus perustuu sosiokonstruktivistiseen näkemykseen oppimisesta. Tämän mukaan lapsi oppii saadessaan kokemuksen oman roolinsa merkityksestä jossakin yhteisössä. Aikuisen tulee järjestää lapsiryhmälle mahdollisuuksia toimintaan ja sitä kautta oppimiseen. Aikuisen hoitaa tutustumiskäynnit eri kohteisiin, asiantuntijavierailut ja tarvittavat resurssit. Lapsen saadessa mahdollisuuden selvittää ja kysyä vastauksia vahvistuu hänen voimaantumisen ja osallisuuden tunteensa. (Parikka-Nihti, 2011, s. 24)

2.6.6 Kulttuurinen kestävyys varhaiskasvatuksessa

Metsällä ja luonnolla on paljon vaikutusta ihmisen hyvinvointiin, ja suomalaisuus onkin kulttuurisesti sidoksissa metsään (Parikka-Nihti, 2011, s. 25). Lapsen tulisi ymmärtää, millainen vuorovaikutus luonnon ja ihmisen välillä on (Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seura, 2013, 105). Luonnon ja metsän merkitystä voidaan tuoda satujen ja tarinoiden kautta pienten lasten tietoisuuteen. Askartelujen ja kuvataiteen avulla tarinoiden kautta voidaan eläytyä. Sisällyttämällä tarinoiden esimerkiksi jokamiehen oikeudet lapsi saa kokemukset kulttuurisista lähtökohdistaan. Lapsen ymmärtäessä nämä lähtökohdat hän oppii arvostamaan muita ja itseään ja hänen minäkuvansa vahvistuu. Tarinoiden kautta voidaan harjoitella myös päätöksentekoa ja elämänhallintaa. Lapsi oppii myös miettimään, millainen merkitys lähiympäristön hyvinvoinnilla on kaikkien ihmisten elämässä. (Parikka-Nihti, 2011, s. 25)

Tutkivaa oppimista hyödynnetään kulttuurisesti kestävässä kasvatuksessa. Siinä vedotaan aisteihin ja oppijan oppimiseen omista kokemuksista. Vierailut kulttuuriympäristössä, kuten museoissa, tarjoavat lapselle virikkeitä. (Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seura, 2013, 198) Suvaitsevaisuus toisia ihmisiä kohtaan kuuluu kulttuuriseen kestävään kehitykseen. Monikulttuurisuuteen liittyviä asioita voidaan opettaa lapsille leikkien kautta ja tutustumalla juhlapyhien kautta eri kulttuureihin. Erilaisia kulttuureja esitteleviin kohteisiin voidaan myös tehdä vierailuja. Näiden kautta kulttuurinen kestävyys saadaan tuotua osaksi lapsen arkipäivää. (Parikka-Nihti, 2011, s. 26)

3 TURUN VARHAISKASVATUS JA KESTÄVÄ KEHITYS

Tässä luvussa käsitellään varhaiskasvatusta Turun kaupungissa. Tärkeässä osassa oleva Turun varhaiskasvatussuunnitelma ja siihen vaikuttavat asiat käydään läpi kestävä kehityksen osalta.

3.1 Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma VASU

Turun varhaiskasvatussuunnitelma on valtakunnallisten perusteiden pohjalta muodostettu paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma. Siinä on käytetty pohjana vuoden 2016 valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, sillä vuoden 2018 perusteiden pohjalta ei vielä ole tehty uutta suunnitelmaa. Turun suunnitelma on laadittu sekä suomeksi että ruotsiksi. Ruotsinkielistä versiota on laadittu ruotsinkielisten varhaiskasvatusyksiköiden toimesta, joten suunnitelmaa tehtäessä on huomioitu mahdolliset erilaiset painotukset. Yksikkökohtaisia suunnitelmia ei ole Turussa laadittu, vaan sama suunnitelma koskee koko kaupunkia. Mahdollisesti yksityisissä palveluntuottajissa vaikuttavat kansalliset yritykset voivat kuitenkin vaatia palveluntuottajaa laatimaan oman suunnitelman tai noudattamaan kansallisen yrityksen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Turussa on paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi käytössä ryhmäkohtaiset suunnitelmat. Nämä muotoutuvat opetussuunnitelman mukaisesti. (Turku, 2017, 7)

3.2 Kestävä kehitys valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa

Varhaiskasvatuksessa tulee noudattaa kestävä elämäntavan periaatteita. Ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen ulottuvuus tulee huomioida kaikessa toiminnassa. Varhaiskasvatus edistää ekososiaalista sivistystä. Näin ihminen ymmärtää, että ekologinen kestävyys on edellytys sosiaaliselle kestävyydelle. Valinnoilla ja toiminnoilla, joita arjessa tehdään, voidaan ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Säästäväisyyttä, kohtuullisuutta, korjaamista ja uusiokäyttöä edistetään varhaiskasvatuksessa. (OPH, 2018, 21, 32)

3.3 Kestävä kehitys Turun varhaiskasvatussuunnitelmassa

Turun varhaiskasvatussuunnitelmassa turvallisuus, kestävä elämäntapa ja hyvinvointi liitetään toisiinsa. Lapsen hyvinvointia lisäävät liikunnalliset, terveelliset ja turvalliset elämäntavat. On hyvinvoinnin kannalta tärkeää, että lapsen ympärillä on turvallinen ilmapiiri. Lapsen tulee voida olla omana itsenään ja hänen kielellistä ja kulttuurista identiteettiään tulee tukea. Lapsille selitetään, miten he voivat toimia kestävästä kehityksestä edistämällä. Heitä opetetaan kunnioittamaan ympäristöään ja siihen kuuluvia jäseniä. Aikuisten esimerkillä on tässä paljon merkitystä. Ohjauksessa huomioidaan lapsen ikätaso. Hyvinvoinnin kannalta myös kiusaamisen ehkäiseminen on tärkeää ja se pyritään estämään kokonaan. Lasta tulee ohjata huomioimaan toiset ihmiset, jolloin hänen empatiakykynsä kehittyy. Yksiköissä tulee olla käytössä kirjatut kiusaamisen ehkäisyn suunnitelmat. (Turku, 2017, 32)

Kestävään kehitykseen liittyy monia näkökulmia ja osa-alueita. Turkulaisessa varhaiskasvatuksessa vaikuttavat olennaisesti Keke päiväkodissa -opas ja kaupungin ja sivistystoimialan ohjeistus eli Turkustrategia 2029. Kulttuuriseen kestäväyyteen liittyvät kansanperinteisiin liittyvät asiat, kuten kotiseutumuseot. Myös sukupolvelta toiselle siirtyvät perinteet ovat osia tästä. Tärkeitä asioita ovat eettisyys ja kulttuurisen identiteetin muodostuminen. Taloudelliseen kestäväyyteen liittyvät muun muassa talouden tasapainoinen kasvu. Ekologiseen kestäväyyteen kuuluvat esimerkiksi luonnon suojeleminen, elämän kunnioittaminen, lähiympäristön siistinä pitäminen ja ympäristökasvatus. Myös ekotukihenkilötoiminta, kuten henkilön koulutus ja valinta, kuuluvat kestäväyyteen. (Turku, 2017, 33) Tällaisten henkilöiden tehtävänä on edistää ympäristön kannalta järkevää toimintaa (Ekotuki, n.d.). Sosiaaliseen kestäväyyteen liittyvät osallisuus, yhteenkuuluvuus, tasa-vertaisuus ja tietoisuus (Turku, 2017, 33).

3.3.1 Keke päiväkodissa -opas

Keke päiväkodissa -opas kuuluu Turun varhaiskasvatussuunnitelmaan. Oma ja lähiyhteisön toimintaa tulee kestävästä työstä tehtäessä tarkastella kestävästä kehityksestä näkökulmasta. Keke päiväkodissa -oppaassa ohjeistetaan tekemään muutoksia arkisiin toimintoihin päiväkodeissa. Oppaassa kerrotaan perusteet, joiden avulla päiväkodissa voidaan suunnitella sopiva toiminnallinen ja tavoitteellinen kestävästä kehityksestä ohjelma. Näitä esimerkkejä voidaan hyödyntää päiväkotien lisäksi kaikessa varhaiskasvatuksessa. Oppaan pohjana on toiminut Opetushallituksen vetämän työryhmän luoma kestävästä kehityksestä ohjelman perusmalli. (Luomi, Paananen, Viberg & Virta, 2010)

Kestävästä kehityksestä työ päiväkodeissa on merkittävää työtä, sillä sen avulla voidaan säästää vettä, luonnonvaroja, energiaa ja rahaa. Myös päiväkotiyhteisön yhteisöllisyyttä voidaan parantaa. Oppaassa on huomioitu

myös lasten näkemykset ja ideat. Esimerkkejä lasten toteuttamasta kestävästä kehityksestä ovat muun muassa toisen ottaminen leikkiin mukaan, kaverin auttaminen, kierrättäminen ja eläinten kunnioittaminen. (Luomi ym., 2010)

Päiväkotiin voidaan perustaa kestävän kehityksen työryhmä. Tämän tarkoituksena on ohjata päiväkodin kestävän kehityksen työn toteutusta ja suunnittelua. Työryhmä voi koostua muutamista henkilökunnan jäsenistä. Parhaiten ryhmä kuitenkin toimii, jos siinä on mukana kasvattaja kaikista päiväkodin ryhmistä, lapsia, lasten vanhempia sekä muun henkilökunnan ja johdon jäseniä. Tällöin työtä voidaan edistää mahdollisimman monipuolisesti. Työryhmän tehtävänä on huolehtia siitä, että kestävän kehityksen työ pysyy mukana toiminnassa koko ajan. Se voi suunnitella esimerkiksi kestävän kehityksen vuosikellon, jossa on ehdotuksia teemoista eri vuodenaikoina. Ryhmä vastaa myös kaikesta työn suunnittelusta ja toteutuksesta ja huolehtii työn arvioinnista säännöllisesti. Työn onnistumiseksi tarvitaan riittävästi aikaa. Työryhmä valitsee jokaiselle toimintavuodelle teeman, johon työssä keskitytään. Tämä voi olla esimerkiksi veden tai energian säästäminen tai kestävä kulutus. Teemaan liittyen tehdään alussa kartoitusta, jonka avulla hahmotetaan lähtötilannetta ja tehdään suunnitelmia. Tämän perusteella voidaan laatia kestävän kehityksen ohjelma, joka tarkoittaa vuosisuunnitelmaa ryhmän työn tueksi. Ohjelmasta vastaavaksi voidaan nimetä esimerkiksi kestävän kehityksen vastaava. Ohjelma toimii osana päiväkodin muuta vuosittaisen toiminnan suunnitelmaa. (Luomi ym., 2010)

Tavoitteiksi vuodelle kannattaa muodostaa muutamia konkreettisia asioita, jotta näiden kaikkien toteuttaminen olisi mahdollista. Tavoitteiden toteutumisen mittaamiseksi pitää myös kehittää keino. Toimenpiteet, aikataulut ja tarvittavat resurssit tulee määrittää tarkasti. Ohjelman laatiminen ja toteutumisen seuraaminen on kestävän kehityksen työryhmän vastuulla. Työtä tehdään monissa muodoissa toimintavuoden ajan ja valittu teema tulee huomioida leikkiympäristöissä, johtamisessa ja kaikessa ylläpitotoiminnassa. Vuoden lopussa mietitään, miten asetetut tavoitteet ovat toteutuneet. Tehdään siis loppukartoitus, jossa arvioidaan, miten alkukartoituksessa määritetyt tavoitteet ovat toteutuneet. (Luomi ym., 2010)

3.3.2 Turun kaupungin strategia 2029

Turkuun on tehty vuoteen 2029 asti ulottuva kaupunkistrategia. Viimeisin päivitys strategiaan on tehty 16.4.2018. Kaupunkistrategia on visio, joka vastaa siihen, miltä kaupunki vuonna 2029 näyttää, mitä päämääriä toiminnalle asetetaan ja millaisiin periaatteisiin kaupungin henkilöstö lupaa sitoutua toiminnassaan. (Turku, n.d.a.) Vuonna 2029 Turku täyttää 800 vuotta, minkä takia se on valittu kiintopisteeksi kaupunkistrategialle ja Turun tulevaisuudelle (Turku, 2018).

Kestävä kehitys on mukana Turkustrategiassa, minkä takia Turun kaupunkia varmasti kiinnostaa sen tilanne myös varhaiskasvatuksessa. Keskeisiä tavoitteita strategiassa ovat kaupunkilaisten aktiivisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen ja elinkeinoelämän kilpailukyvyn parantaminen kestävällä tavalla. Kaiken kasvun ja elinvoiman pitää rakentua sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävälle pohjalle. Myös eriarvoisuutta pyritään vähentämään. Tärkeässä asemassa ovat varhaiskasvatus, koulutus, tasapuolinen kaupunkikehitys ja toimivat asuntomarkkinat. Koulutus auttaa vähentämään eriarvoisuutta. Turussa panostetaan hyvään varhaiskasvatukseen, koska tällä uskotaan olevan paljon merkitystä. Turku pyrkii saamaan tasa-arvoisen koulutuksen kaikille lapsille, joten se tukee haastavien alueiden kouluja. Tasa-arvoa pyritään lisäämään myös alueellisesti, esimerkiksi lähioille luodaan omat tulevaisuuden visiot ja asuntomarkkinoilla pidetään kohtuuhintainen ja riittävä vuokra-, asumisoikeus- ja omistusasuntojen tuotanto. Myös luonnon monimuotoisuus ja ympäristösuojelu ovat tärkeitä. Järkevät liikenneratkaisut, eheä kaupunkirakenne ja jokaisen kaupunginosan tarjoamat palvelut vähentävät tarvetta liikkua ja ovat ympäristön kannalta vähäpäästöisiä ja kestäviä. Turku sitoutuu myös kestävää kehitystä koskeviin toimintalupauksiin. Niiden mukaan toiminnan tulee olla kaikessa toiminnassa kestävä kehityksen periaatteiden mukaista. Turvalisesta ja viihtyisästä elinympäristöstä sekä tulevista asukkaista kannetaan vastuu. Tasa-arvoa, erilaisuuden hyväksymistä, yhteisöllisyyttä ja yhdenvertaisuutta edistetään kaupungissa. (Turku, 2018)

3.4 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Tavoitteena tässä tutkimuksessa oli selvittää, miten hyvin ja millä tavoin kestävä kehitys toteutuu Turun kaupungin päiväkodeissa. Tilaajana työssä toimi Turun kaupunki. Tavoitteen pohjalta muotoiltiin tutkimuskysymyksiä. Nämä muodostettiin niin, että ne tukivat mahdollisimman hyvin tavoitteita. Pyrittiin selvittämään, toteutuuko päiväkodeissa Turun varhaiskasvatussuunnitelman mukainen kestävä kehitys, ohjeistetaanko lapsia vastuulliseen toimintaan ja mitkä olisivat mahdollisia kehitettäviä asioita. Näin tutkimuskysymyksiksi muodostuivat seuraavat:

1. Huomioidaanko päiväkodeissa Turun varhaiskasvatussuunnitelman (VASU) mukainen varhaiskasvatukseen kuuluva kestävä kehitys?
2. Opetetaanko lapsille kestävä kehityksen ja vastuullisuuden mukaista toimintaa?
3. Miten kestävä kehityksen huomioimista voisi kehittää?

4 AINEISTO JA MENETELMÄT

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselytutkimusta, ja kyseessä oli pääasiassa määrällinen tutkimus. Alun perin mietittiin myös haastattelun tekemistä yhteen päiväkotiin, jolloin olisi päästy myös tekemään havaintoja

päiväkotiin. Tämä osoittautui kuitenkin hankalaksi toteuttaa, minkä takia päädyttiin tekemään vain kyselytutkimus. Tässä osiossa käsitellään kyselytutkimukseen liittyvää teoriaa sekä toteutettua tutkimusta. Kyselyn toteutus käydään vaiheittain läpi.

4.1 Kyselytutkimuksen teoriaa

Kyselytutkimuksen avulla voidaan tarkastella ja kerätä tietoa esimerkiksi ihmisten toiminnasta, asenteista ja mielipiteistä, sekä yhteiskunnallisista ilmiöistä. Tällaisessa tutkimuksessa vastaajalle esitetään kysymyksiä kyselylomakkeen välityksellä. Kyselylomake toimii siis mittausvälineenä. Haastattelututkimuksessa käytettävä haastattelulomake on samankaltainen kuin kyselylomake, mutta kyselylomakkeen on toimittava ilman haastattelijan apua. (Vehkalahti, 2008, s. 11)

Tulosten tutkiminen voi olla vaikeaa. Pitää miettiä esimerkiksi seuraavia asioita: saatiinko vastauksia tarpeeksi, kuuluvatko kyselyyn osallistuneet tutkimuksen perusjoukkoon ja mittasivatko kysymykset täysin tutkittavia asioita. Haasteita voi tulla eteen tiedonkeruuseen ja mittaamiseen liittyvissä vaiheissa, sekä tutkimuksen sisällöllisiä tavoitteita mietittäessä. Mittarit tarkoittavat kyselytutkimuksessa väitteistä ja kysymyksistä muodostuvaa kokonaisuutta. Tällä mitataan erilaisia ilmiöitä, esimerkiksi arvoja ja asenteita. Mittareita voidaan joko muodostaa itse tai soveltaa aiemmin käytettyjä mittareita. Valmiiden mittareiden käyttöä tulee kuitenkin miettiä tarkkaan, sillä nämä eivät välttämättä toimi hyvin toisessa yhteydessä. Tutkija on tärkeässä asemassa mittareita määriteltäessä. (Vehkalahti, 2008, s. 12)

Pääasiassa kyselytutkimus on määrällistä tutkimusta, jossa käytetään tilastollisia menetelmiä. Kyselyaineistot ovat pääasiassa lukuja ja numeroita. Vaikka kysymykset ovat sanallisia, vastaukset ilmaistaan numeerisesti. Sanallisesti voidaan antaa täydentäviä vastauksia kysymyksiin, jos niiden esittäminen numeerisesti olisi epäkäytännöllistä. Yleinen käsitys on, että laadulliset tutkimusmenetelmät syventyvät yksityiskohtiin ja määrälliset tutkimusotteet tavoittelevat yleiskäsityksiä. Tutkimusote ei kuitenkaan ratkaise kaikkea. Molempia tapoja voidaan hyödyntää samassa tutkimuksessa. Sanallisia vastauksia saattaa olla järkevämpää analysoida laadullisilla menetelmillä, mutta vastauksista saatuja tuloksia taas voidaan esittää tiivistäen määrällisillä menetelmillä. Tärkeintä on osata valita oikeat tarkoituksenmukaiset lähestymistavat ilmiön tutkimiseen. Aineistojen analysoiminen ei ole vain mekaanista käsittelyä, vaikka monia työvaiheita voidaan automatisoida. Menetelmien tulkinta ja soveltaminen on pääasiassa järkevien työskentelytapojen ja ohjelmistojen käytön omaksumista edellyttävää käsityötä. (Vehkalahti, 2008, s. 13)

4.1.1 Määrällinen tutkimus

Määrällisessä tutkimuksessa tutkittavaa asiaa tulkitaan mittausmenetelmien avulla. Kuten aiemmin mainittiin, näiden menetelmien tulee olla numeerisia aineistoja kerääviä. Jos aineiston keräämiseen käytetään kyselyä, lomakkeen tulisi sisältää pääasiassa strukturoituja eli suljettuja kysymyksiä. Määrällisen tutkimuksen perusteella syntyy tuloksena havaintoaineisto, joka sisältää lukuarvoja. Tätä aineistoa analysoidaan yleensä tilastollisilla analyysimenetelmillä. (Vilpas, n.d.)

4.1.2 Mittaus kyselytutkimuksessa

Mittaus tehdään kyselytutkimuksessa kyselylomakkeella. Lomake tulee suunnitella erittäin huolellisesti, sillä vastaajan täytettyä lomakkeen siihen ei enää voi tehdä muutoksia. Tutkimuksen onnistuminen riippuu paljon lomakkeesta. Tärkeää on miettiä, ovatko kysymykset sisällöllisesti oikeita ja kysytäänkö ne tilastollisesti järkevällä tavalla. Onnistuneesti tehdyssä kyselylomakkeessa toteutuvat sekä tilastolliset että sisällölliset näkökohdat. (Vehkalahti, 2008, s. 20)

4.1.3 Osiot ja mittarit

Osio tarkoittaa yksittäistä kysymystä, joka yleensä mittaa yhtä asiaa. Mittari taas koostuu osioista ja mittaa useita toisiinsa liittyviä asioita. Tärkeää on osioiden sisältö ja ulottuvuudet, joita näillä pyritään mittaamaan. Osiot voivat olla avoimia tai suljettuja. Avoimeen osioon voi vastata vapaamuotoisesti ja suljetussa osiossa vastausvaihtoehdot on valmiiksi annettu. Suljetuissa osioissa vaihtoehtojen tulee olla toisensa poissulkevia. Pääasiassa kyselytutkimuksessa käytetään suljettuja osioita, joissa vastausvaihtoehdot on siis annettu valmiiksi. Mukana on usein kuitenkin myös avoimia. Valmiita vastausvaihtoehtoja on helpompi käsitellä ja ne selkeyttävät mitausta. Avoimia sanallisia vastauksia on vaikeampaa käsitellä, mutta joissain tilanteissa nämä toimivat suljettuja vaihtoehtoja paremmin. Näitä on myös välttämätöntä käyttää tilanteissa, joissa vaihtoehtoja ei voida luetella. Niitä voi olla esimerkiksi hankalaa rajata. (Vehkalahti, 2008, s. 23, 25)

4.1.4 Validiteetti ja reliabiliteetti

Validiteetti ja reliabiliteetti kertovat mittauksen luotettavuudesta. Validiteetti kertoo, mitattiinko sitä, mitä piti. Osiot ja mittari voivat joskus mitata jotain muuta, kuin sitä mitä niiden on luultu mittaavan. Tilanteessa, jossa tutkimus toistetaan samanlaisena eri maassa kuin mihin se on varsinaisesti tehty, voi esiintyä tätä ongelmaa. Kyselylomake joudutaan yleensä tällöin kääntämään toiselle kielelle. Osiot voivat eri maissa mitata aivan eri asioita, mikäli näitä muodostettaessa on keskitytty vain huolelliseen kääntämiseen. Mittareiden ja osioiden pysyvyyttä ei muutenkaan pystytä takaa-

maan ajallisesti, joten tutkimusta toistettaessa näitä pitää aina miettiä. Ensisijaisesti tulee ajatella aina mitattavia ulottuvuuksia eli asioita ja vasta sen jälkeen osioita. Mittareihin voidaan siis joutua tekemään muutoksia, jotta ne olisivat luotettavia. Luotettavuuden kannalta validiteetti onkin tärkein peruste. (Vehkalahti, 2008, s. 41)

Reliabiliteetti kertoo mittauksen luotettavuudesta ja toistettavuudesta. Mittaus on tärkeää saada reliabiliteetiltaan hyvälle tasolle. Jotta reliabiliteetti olisi hyvä, mittausvirheitä tulisi olla mahdollisimman vähän. Reliabiliteettia voidaan arvioida tutkimalla vaihtelun määrää ja laatua mittauksessa. Mittauksen todellisen vaihtelun selvittäminen vaatii mittauksen mallintamista, koska yksittäisiä mittausvirheitä ei voida suoraan huomata. (Vehkalahti, 2008, s. 40, 160)

4.1.5 Aineiston käsittely

Kun aineisto on koossa, siihen voidaan tutustua esimerkiksi tekemällä taulukoita. Tämä vaihe tulee tehdä perusteellisesti varsinaista analyysien tekoa varten. Koko aineisto kannattaa tallentaa itse, jotta on varmasti nähty kaikki sen luvut ja numerot. Selaillemalla voidaan varmistaa, että ainakin pääasiassa kaikki näyttää olevan kunnossa. Kyselytutkimusaineiston yleisin muoto on havaintomatriisi. Siinä olevat vaakarivit ovat havaintoja, jotka koostuvat kyselyyn vastanneiden vastauksista. Pystyrit ovat muuttujia. Yhtä kyselyn osiota vastaa näin ollen yksi tai useampi muuttuja. (Vehkalahti, 2008, s. 52)

Aineistoon tutustuttaessa kannattaa tarkastella muuttujien jakaumia, joista selviää, mitä arvoja muuttujat sisältävät. Tästä voidaan sitten siirtyä tiivistämään arvoja tunnusluvuiksi. (Vehkalahti, 2008, s. 52) Lukumääriä kuvaavat frekvenssijakaumat ja prosenttijakaumat. Luomalla muuttujan eri arvojen frekvensseistä taulukko muodostetaan frekvenssitaulukko. Tämä kertoo muuttujan arvojen frekvenssijakauman. (AMK, n.d.) Lukumääriä kuvaavasta frekvenssijakaumasta voidaan muodostaa tätä vastaavat prosentuaaliset jakaumat. Frekvenssi- ja prosenttijakaumia voidaan käyttää riippumatta mittaustasosta. (Vehkalahti, 2008, s. 53)

Muuttujia voidaan jakaumien lisäksi tiivistää tunnusluvuiksi. Muuttujan mittaustaso vaikuttaa tunnuslukujen valitsemiseen. Yleisimpiä tunnuslukuja ovat pienimmän arvon ilmaiseva minimi, suurimman arvon ilmaiseva maksimi, keskiarvo, havaintojen lukumäärä ja keskihajonta. (Vehkalahti, 2008, s. 54)

Aineistoa tarkasteltaessa voidaan huomioida myös kuvat, esimerkiksi pylväskuvat. Näitä kannattaa tutkia etenkin aineistoon tutustuttaessa. (Vehkalahti, 2008, s. 61)

4.1.6 Aineiston tiivistäminen ja analysointi

Tilastollinen malli ilmaisee tiiviisti jotakin tutkittavasta ilmiöstä. Mallintaminen on mallin rakentamista, jossa tarvitaan ilmiön tuntemista sekä tilastollisten menetelmien osaamista. Kaikkien ilmiöiden mallintamisessa on aina mukana epävarmuustekijöitä. Tätä kautta myös johtopäätösten tekemiseen sisältyy riskejä, joiden hallinta on osa tilastollista mallintamista ja päättelyä. Epävarmuudet voivat liittyä teorian tuntemisen puutteeseen tai tiedonkeruuseen, esimerkiksi vähäisten vastausten myötä otos ei välttämättä edusta perusjoukkoa. Myös mittaus aiheuttaa epävarmuuksia. Kysymykset on voitu ymmärtää eri tavoin kuin ne on tarkoitettu ymmärrettäviksi. Vastauksiin on voinut vaikuttaa sosiaalinen suotavuus. Tällöin vastaaja on pyrkinyt antamaan vastauksillaan myönteisen vaikutelman itselleen. (Vehkalahti, 2008, s. 87-90)

Oletuksista pitäisikin aina tutkia, miten hyvin ne pitävät paikkansa, sillä tulokset ovat uskottavampia ja mallit yleiskäyttöisempiä, kun oletuksia tehdään vähän. Aineiston muodostaessa edustavan otoksen perusjoukosta on tilastollisista malleista tehtyjen johtopäätösten yleistäminen mahdollista. Analyysija on mahdollista tehdä myös aineistolähtöisesti. Tällöin menetelmät riittävät, eikä tarvita teoriasta johdettuja malleja. Menetelmiä on useita erilaisia, ja seuraavana esitellään lyhyesti kaksi yleistä mallipohjaista perusmenetelmää: faktorianalyysi ja regressioanalyysi. Lyhyesti käydään läpi myös yksi puhtaasti aineiston kuvaamiseen perustuva menetelmä, korrespondenssianalyysi. (Vehkalahti, 2008, s. 87-90)

4.1.7 Analyysitavoista

Yksi esimerkki tilastollisista menetelmistä on faktorianalyysi. Tämän avulla voidaan tutkia monenlaisia mittausmallirakennelmia havaintoaineistojen valossa, esimerkiksi kyselytutkimusta käsiteltäessä. Faktori tarkoittaa samaa kuin ulottuvuus tai tosiarvo. Faktorianalyysiin liittyy oletuksia ja analyysin tulokset ovat sitä luotettavampia mitä paremmin oletukset pitävät paikkansa. Keskeiset oletukset on syytä tunnistaa, jotta faktorianalyysiä tulee sovellettua oikealla tavalla. Havaintojen tulisi olla riippumattomia, joten kyselytutkimuksessa vastaajien vastaukset eivät siis saisi riippua paikan tai ajan suhteen toisistaan. Taustalla faktorianalyysissä on oletus normaalijakaumasta, eli jatkuvasta todennäköisyysjakaumasta ja tyhjentyvät tunnusluvut, kuten keskiarvot ja keskihajonnat riittävät olennaisen tiedon kuvaamiseen. (Vehkalahti, 2008, s. 87-94)

Regressioanalyysi on perinteinen tilastollinen menetelmä, jonka avulla voidaan analysoida havaintoja, sekä tehdä ennusteita ja vertailuja. Analyysistä on useita muotoja, mutta yleisin näistä on lineaarinen regressioanalyysi. (Vehkalahti, 2008, s. 24) Tarkastelut perustuvat tässä faktorianalyysin tavoin korrelaatioihin, eli muuttujien välisten riippuvuuksien astei-

siin (KvantiMotv, 2004). Näiden oletetaan olevan lineaarisia. Kuten faktoriaanalyysikin, regressioanalyysi perustuu tilastolliseen malliin. (Vehkalahti, 2008, s. 24)

Korrespondenssianalyysissä visualisoidaan ryhmien välisiä suhteita. Tässä kuvat ovat siis merkittävimmässä osassa ja numeerisilla tuloksilla on vähemmän merkitystä kuin monissa muissa menetelmissä. Lähtökohtana korrespondenssianalyysissä on kahden muuttujan ristiintaulukointi. Ristiintaulukoinnilla tarkoitetaan sitä, että tulosteissa erikseen esiintyvät muuttujat taulukoidaan vastakkain. Tällöin voidaan tarkastella jakaumien menemistä ristiin toistensa kanssa. Jatkuvat muuttujat tulee luokitella, sillä analyysissä muuttujia esiintyy vain järjestys- tai luokittelutasoisina. (Vehkalahti, 2008, s. 183)

4.2 Kyselytutkimus päiväkotiyksiköille

Kyselytutkimus toteutettiin Google forms -ohjelmalla verkkokyselynä. Kyseinen ohjelma on ollut aiemmin käytössä opinnoissa, minkä takia se valikoitui käytettäväksi kyselyohjelmaksi. Kyselylomake lähetettiin päivähoitoyksiköiden johtajien sähköpostiin. Ennen varsinaista kyselyä toteutettiin testikysely tutkimuksen toimivuuden varmistamiseksi. Yksiköiden kestävä kehityksen toteutumisen tason määrittämiseksi käytettiin pisteytystä.

4.2.1 Muodostetut kysymykset

Kysymyksistä suurin osa oli suljettuja monivalintakysymyksiä, mutta mukana oli myös muutama avoin kysymys, jossa vastaaja pystyi vastaamaan kysyttävään asiaan tarkemmin ja haluamallaan tavalla (liite 1). Kysymykset olivat sellaisia, että niistä ja niiden vastauksista pystyi mahdollisimman hyvin tulkitsemaan kestävä kehityksen tämänhetkistä tilannetta päiväkodeissa. Niistä tuli käydä ilmi mahdolliset kehityskohdat ja muihin tutkimuskysymyksiin liittyviä asioita. Kysymykset jaoteltiin kestävä kehityksen osaluokittain ja niissä käsiteltiin sekä henkilökunnan omaa toimintaa että asioiden opettamista lapsille. Näiden muodostumisessa vaikuttivat varhaiskasvatuksen kestävästä kehityksestä kertovien ja opinnäytetyön teoriaosuuksissa lähteenä käytettyjen teosten lukeminen sekä Turun varhaiskasvatussuunnitelman kestävä kehitys (Turku, 2017). Myös tähän kuuluvan Keke päiväkodissa oppaan mallilomakkeita käytettiin apuna (Luomi ym., 2010).

4.2.2 Päivähoitoyksiköiden valinta, testikysely ja lomakkeen lähetys

Turussa on yhteensä noin 100 päiväkotia, joista noin 50 on kunnallisia päiväkotia. Nämä muodostavat päivähoitoyksiköitä niin, että yhteen yksiköön kuuluu yksi tai useampi toimipiste eli päiväkotia. (Turku, n.d.b.) Tutkimukseen valittiin 25 kunnallista päivähoitoyksikköä. Valinta suoritettiin

Randomizer -ohjelmalla (Annabet.com, n.d.). Arvonta suoritettiin päivähoitoyksikköjen kesken. Mikäli yksikköön kuului siis enemmän kuin yksi toimipiste, ei mukaan otettu erikseen jokaista samaan yksikköön kuuluvaa toimipistettä. Ennen varsinaisen kyselyn lähettämistä, lomake lähetettiin kolmeen päiväkotiin testattavaksi. Tarkoituksena oli, että nämä antaisivat sitten palautetta kyselyn toimivuudesta, jotta varsinaisesta kyselystä saataisiin mahdollisimman kattava ja tavoitteita palveleva. Valitut yksiköt eivät kuuluneet vastaajiksi arvottuihin päiväkoteihin. Näistä yksi antoi palautetta kyselystä ja yksi täytti kyselyn palautteen antamisen lisäksi. Tätä vastausta ei huomioitu tuloksissa. Kyselyn täyttäneet kertoivat myös, kuinka paljon aikaa täyttäminen vei. Palautteen avulla kyselyä muokattiin vielä sopivammaksi.

Lopullinen kyselylomake lähetettiin saatekirjeen kanssa päivähoitoyksiköiden johtajien sähköpostiin 2.4.2019. Vastausaikaa annettiin aluksi 16.4.2019 asti, mutta tätä pidennettiin päivällä. Yksiköihin lähetettiin myös muistutusviestit vastaamista koskien. Saatekirjeessä annettiin ohjeet vastaamiseen ja selitettiin, mihin kyselyä on tarkoitus käyttää. Tarkoitus oli, että jokainen yksikkö täyttäisi yhden kyselylomakkeen. Vastaajia ohjeistettiin mahdollisuuksien mukaan täyttämään kysely mieluummin useammasta henkilöstä koostuvassa ryhmässä kuin yksin. Viestissä kerrottiin myös, kuinka paljon aikaa vastaaminen vie, ja mistä voi tarvittaessa pyytää lisätietoa tutkimuksesta.

4.2.3 Pisteytys ja tasot

Jokainen kyselyyn vastannut päivähoitoyksikkö pisteytettiin. Pisteytettäviä kysymyksiä olivat kysymykset 3-32. Yhdestä kysymyksestä annettiin eri määrä pisteitä sen mukaan, mitkä vastausvaihtoehdot oli valittu. Pisteitä oli mahdollista saada 0-4 kohdasta riippuen (liite 2). Kysymyksistä, joissa vaihtoehtona oli kyllä tai ei, pisteitä sai 0 tai 1. Kohdissa, joissa vaihtoehtoja oli enemmän, maksimipistemäärä vaihteli. Kysymykseen vastaamatta jättämisestä ei saanut pisteitä. Suurin mahdollinen kokonaispistemäärä oli 66 ja pienin 0. Pisteiden perusteella muodostettiin tasot jakamalla 66 järkevästi neljään osaan. Tasoja olivat: välttävä, tyydyttävä, hyvä ja kiitettävä. Välttävä tarkoitti 0-16,5 pistettä, tyydyttävä 17-33 pistettä, hyvä 33,5-50 pistettä ja kiitettävä 50,5-66 pistettä. Vaadittava vähimmäispistemäärä laskettiin myös prosentuaalisesti. Yhden prosentin tarkkuudella ensimmäiselle tasolle pääsemiseen tarvittiin 0% kokonaismaksimista, toiselle tasolle 26%, kolmannelle 51% ja neljännelle 77%.

4.2.4 Saadun aineiston käsittely

Aineiston käsittely alkoi datan siirtämisestä Excel -ohjelmaan havaintomatriisiksi tarkastelun helpottamiseksi. Google forms -ohjelma muodosti kaikkien kysymysten vastausvaihtoehdoista näiden prosentuaalista osuutta

kuvaavat jakaumat. Vastausten prosentuaalista hajontaa pystyttiin siis tarkastelemaan näiden avulla, eikä niitä tarvinnut laskea. Ohjelma muodosti vastausvaihtoehtojen prosenttiosuuksista myös ympyrädiagrammit, jotka helpottivat tulosten tarkastelua. Pisteytystä varten muodostettiin taulukko. Taulukossa vaakariveiltä löytyvät kysymykset ja pystyriveiltä päiväkotiyksiköt. Tähän merkittiin jokaisen yksikön pisteet, joiden perusteella laskettiin yhteispistemäärät, sekä keskiarvo. Tämän avulla yksiköt jaettiin myös tasoihin. Tuloksia varten taulukko jaettiin viiteen osaan samoin, kuin kysymykset jaettiin kyselylomakkeeseen ja nämä taulukot on nähtävissä seuraavassa luvussa.

5 TULOKSET

Tässä luvussa käsitellään kyselytutkimuksen kautta saatuja tuloksia. Google forms -ohjelman ympyrädiagrammeja hyödynnetään vastauksista kerrottaessa ja näiden avulla nostetaan esiin muutamia kohtia. Tuloksia käsitellään samalla tavalla kestävän kehityksen osa-alueittain, kuin ne on kyselyssä kysytty, sillä tämä tapa tuntui selkeimmältä. Yksiköiden pisteiden jakautuminen käydään samalla läpi. Näistä muodostettu taulukko jaettiin neljään osaan, jotta nämä havainnollistaisivat selkeästi pisteiden jakautumista. Kysymyksiin saatujen vastausten jakautumisesta on nähtävissä vastauksia tutkimuskysymyksiin.

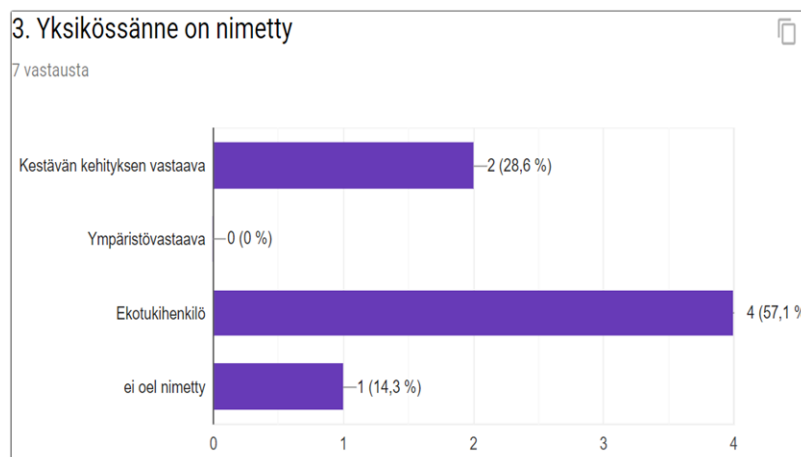
5.1 Perustietoja ja keke-työryhmä

Kyselyyn vastasi 9 päivähoitoyksikköä, joten tämän perusteella vastausprosentti on 36. Kahdessa ensimmäisessä kysymyksessä määritettiin perustietoja vastaajista: yksikön lasten lukumäärää eli yksikön kokoa ja kyselyyn vastaamisessa mukana olevien henkilöiden määrää. Vastanneista yksiköistä viidessä vastaajina toimi 1 henkilö, kahdessa 2, yhdessä 5 ja yhdessä 7 henkilöä. Ensimmäiset pisteytettävät kysymykset, eli kohdat 3-10, liittyivät yksikön yleisiin kestävään kehitykseen kuuluviin asioihin (taulukko 1, s. 23).

Taulukko 1. Pisteiden jakautuminen yleisiin kestävästä kehitystä koskeviin kysymyksiin, eli kohtiin 3-10.

Sarake1	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.
3. Onko yksikössänne nimetty jokin kest.keh. Asiaista vastaava?	1	0	1	1	1	1	0	0	1
4. Onko yksikössänne kestävä kehityksen työryhmä?	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.a Tehdäänkö toimintavuoden alussa kartoitus?	0	0	0	0	0	0	0	0	2
5.b Onko toimintavuodelle valittu teema?	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.c Tehdäänkö toimintavuoden lopussa kartoitus?	0	0	0	0	0	0	0	0	2
6. Onko päiväkodissanne keke-ohjelma?	2	0	1	1	1	0	0	1	2
7. Onko henkilökunnalle järjestetty koulutusta kest. Keh. Liittyen?	0	0	2	0	2	0	2	0	0
8. Keskustellaanko vanhempien kanssa keskustelua kest. Keh. Aiheesta?	2	0	2	0	2	1	2	0	2
9. Onko käytössä kest. Keh. Vuosikello?	0	0	1	0	0	0	0	0	0
10. Onko kest. Keh. Toimintaan varattu aikaa henk.kunnalle riittävästi?	1	0	1	0	0	1	0	0	1

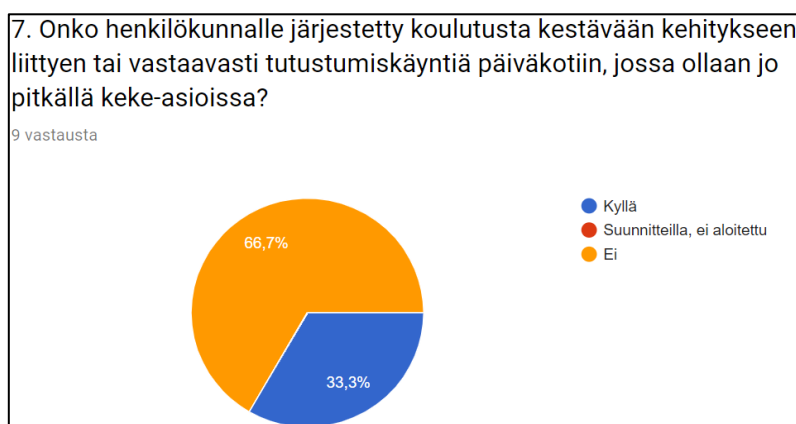
Kysymyksessä numero kolme (kuva 1) selvitettiin, mitä ympäristötyön ohjaamiseen ja suunnitteluun liittyviä henkilöitä yksikössä on nimetty. Vastausvaihtoehdoista oli mahdollista valita useita, mutta yksikään vastaajista ei näin tehnyt. Joissakin yksiköissä ei ollut nimetty mitään, sillä vastaajista yksi kirjoitti muu-kohtaan, että ei ole nimetty ja kaksi jätti valitsematta mitään vaihtoehdoista. Kestävä kehityksen vastaava oli nimetty kahdessa ja ekotukihenkilö neljässä yksikössä.

Kuva 1. Yksikön nimeämät vastaavat. (Google forms, 2019)

Kysymykset neljä ja viisi koskivat kestävän kehityksen työryhmää. Missään yksikössä ei ollut työryhmää, mitä neljännessä kysymyksessä kysyttiin.

Kohdassa seitsemän kysyttiin kestävän kehityksen koulutuksen järjestämisestä henkilökunnalle (kuva 2). Vastaajista enemmistö ilmoitti, että tätä ei ole järjestetty. Enemmistö vastaajista koki myös, että henkilökunnalle ei ole järjestetty riittävästi aikaa kestävän kehityksen toimintaan, mitä kysyttiin kymmenennessä kysymyksessä.

Kuva 2. Kestävän kehityksen koulutusta henkilökunnalle (Google forms, 2019)

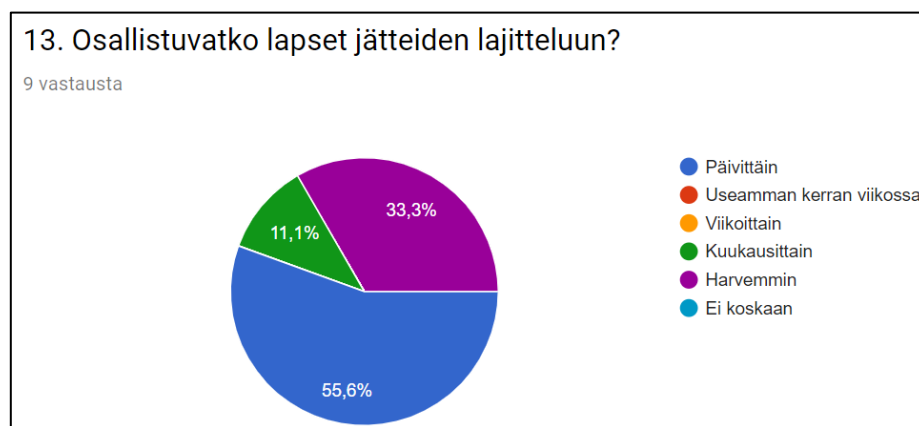
5.2 Ekologinen kestävyys

Seitsemän kysymystä koski ekologista kestävästä kehityksestä (taulukko 2, s. 25). Näistä ensimmäisessä eli yhdennessätoista kysymyksessä selvitettiin, harjoitetaanko yksikössä toimintaa, jossa vierailaan viikoittain luonnossa. Kaikissa kohtaan vastanneissa yksiköissä, eli seitsemässä, toimintaa harjoitettiin. Kaksi yksikköä ilmoitti käytössä olevan juuri kysymyksessä esimerkkinä mainitun Metsämörri-toiminnan ja yksi kertoi henkilökunnan olevan menossa Metsämörri-koulutukseen.

Taulukko 2. Ekologisen kestävyden pisteiden jakautuminen

	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.
11. Onko käytössä toimintaa, jossa ollaan luonnossa, esim. metsämörri?	1	1	0	1	1	1	0,5	0	1
12. Käytetäänkö retkillä käytäessä kestoastioita?	3	3	1	1	3	3	0	3	0
13. Osallistuvatko lapset jätteiden lajitteluun?	4	0	4	0	4	0	4	4	1
14. Opetetaan lapsia pitämään lähiympäristö siistinä?	1	1	1	1	1	1	1	1	1
15. Otetaan talteen uudelleenkäytettäviä materiaaleja?	3	3	3	2	3	3	3	3	3
16. Hankitaan tavarat useammin uutena, käytettynä, molempina ym.?	1	2	0	1	1	2	1	1	1
17. Mitä käsien kuivaamiseen käytetään ?	1	0	0	0	0	0	0	0	0

Kolmastoista kysymys koski lasten osallistumista jätteiden lajitteluun (kuva 3). Kaikki yksiköt ilmoittivat lasten osallistuvan tähän, mutta siinä kuinka usein tätä tapahtui, oli jonkin verran hajontaa.

Kuva 3. Jätteiden lajittelu (Google forms, 2019)

5.3 Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Kysymyksistä yhdeksän koski sosiaalista ja kulttuurista kestävä kehitystä (taulukko 3, s. 26). Kahdeksannessatoista kysymyksessä selvitettiin lasten osallistumista kestävä kehityksen toimintaan ja sen suunnitteluun (kuva 4, s. 26). Vastaajista vain kahden mukaan lapset osallistuvat toimintaan.

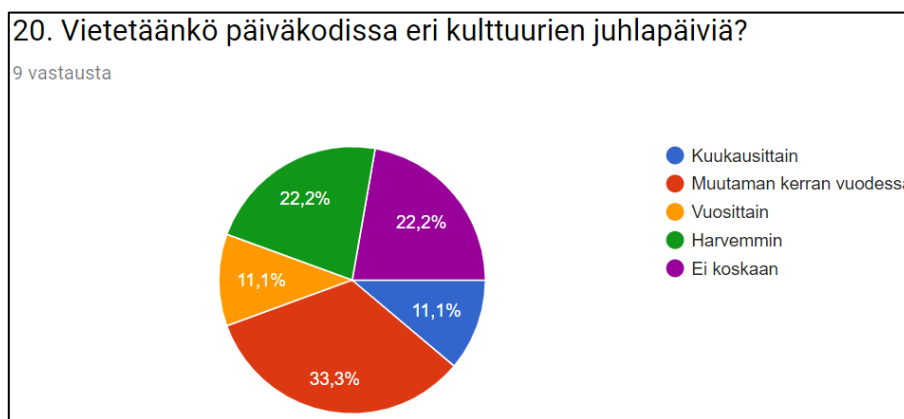
Taulukko 3. Sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyys pisteiden jakautuminen.

Sarake1	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	
18. Otetaanko lapset mukaan. Kest. Keh. Toiminnan suunnitteluun?	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
19. Tuetaanko lapsen kulttuurisen identiteetin muodostumista?	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20. Vietetäänkö eri kulttuurien juhlapäiviä?	3	0	4	3	0	1	3	1	1	2
21. Tehdäänkö kansaperinteisiin liittyviä asioita?	2	3	3	2	3	3	3	2	2	2
22. Kohtelee ko henkilö kunta lapsia tasavertaisesti?	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2
23. Opetetaan ko lapsia kohtelemaan toisiaan tasavertaisesti?	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2
24. Kuinka usein harjoitetaan yhteisöllistä toimintaa?	4	4	3	4	3	4	2	4	4	4
25. Toteutetaan ko vapaaehtoistoimintaa?	3	3	4	4	1	4	0	4	4	4
26. Onko käytössä suunnitelma kiusaamisen ehkäisemiseksi?	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Kuva 4. Lasten osallistuminen päätöksiin. (Google forms, 2019)

Kysymyksistä yhdeksästoista koski kulttuurista identiteettiä. Kaikki yksiköt ilmoittivat, että päiväkodissa tuetaan lapsen kulttuurisen identiteetin muodostumista. Tämä nousi selkeänä positiivisena kohtana esiin. Kahdeskymmenes kysymys liittyi erilaisten kulttuurien juhlapäivien viettoon (kuva 5). Tässä kohdassa hajontaa oli vastaajien kesken paljon, enemmän kuin missään muussa kysymyksessä.

Kuva 5. Eri kulttuurien juhlapäivät päiväkodeissa (Google forms).

5.4 Taloudellinen kestävyys

Neljä kysymystä liittyi taloudellisen kestäväen kehityksen osa-alueeseen (taulukko 4, s. 27). Yhdessä kysymyksessä kysyttiin, kannustetaanko lapsia kahden edellisen kysymyksen mukaiseen kestävään toimintaan, eli sammuttamaan turhaan päällä olevia valoja ja vesihanoja. Kaikki yksiköt vastasivat näin tapahtuvan.

Taulukko 4. Taloudellisen kestävyden pisteiden jakautuminen.

Sarake1	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	
27. Sammutetaanko valot ym. Huoneista, joissa ei olla?	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
28. Suljetaanko vesihanat, kun näitä ei käytetä?	2	0	1	1	0	2	2	2	2	1
29. Kannustetaanko lapsia kohtien 27 ja 28 toimintaan?	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
30. Seurataanko päiväkodissanne energiankulutusta?	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0

5.5 Odotukset henkilökunnalta ja kehitettävät asiat

Viimeiset kysymyksistä liittyivät henkilökunnan odotuksiin ja kehitettäviin asioihin (taulukko 5). Seitsemälle yksikölle odotukset olivat selviä (kuva 6). Tämä tulos nousi positiivisena esiin, koska aiemmin todettiin, että aikaa ei aiheeseen liittyvään toimintaan monen mielestä ole tarpeeksi, eikä myöskään koulutusta.

Taulukko 5. Odotukset henkilökunnalta ja avoin kysymys.

Sarake1	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	
31. Onko selvää, millaista kest. Keh. toimintaa henk. Kunnalta odotetaan?	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1
32. Vapaa sana kehitysehdotuksista, toiminnasta ym.	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1
Pisteet yht.	46	29	43	30	34	38	33,5	35	41	

Kuva 6. Odotukset henkilökunnalta (Google forms, 2019)

Viimeinen kysymys (32) oli avoin ja tarkoitus oli, että siinä kohtaa vastaajat voisivat vapaasti kertoa vielä mieleen tulevia kestävään kehitykseen liittyviä asioita. Vastaajille annettiin kohdassa myös mahdollisuus perustella, miksi joidenkin aiempien kysymysten kohdat eivät yksikössä toteudu hyvin ja he saivat esittää kehitysehdotuksia päiväkotien toimintaan kestävää kehitystä ajatellen.

Yksiköistä viisi vastasi kysymykseen. Yksikön A mukaan pienillä valinnoilla toteutetaan kestävää kehitystä arjessa.

Yksikkö B vastasi:

”Haluaisimme kierrättää enemmän mutta päiväkodissamme se ei mahdollista, koska kaupunki ei pysty järjestämään sitä. (esim. ei bio, paperin eikä lasin keräystä).” Yksikön mukaan myös henkilökunnan ohjeistuksessa on puutteita, minkä takia kaikki toimivat vain omien mieltymysten mukaan.

Yksikkö C kirjoitti koulutuksista:

”Koulutuksia henkilökunnalle, alan ihmisten vierailuja päiväkoteihin järjestämään ”tietoiskuja”.”

F toivoi kierrätyksen lisäämistä ja energian säästämistä:

”Jätteiden lajittelun opettaminen lapsille ryhmissä, kierrätys pk:ssa, (esim. ruokailun jälkeen olisi hyvä lapsenkin eritellä maitotölkit, biojäte yms) energian säästäminen ja niistä tiedottaminen myös vanhemmille.”

Viimeisen vastanneen mukaan yksikössä toimitaan Turun kaupungin arvojen mukaan, sekä huolehditaan ympäristöstä ja lisätään yhteisöllisyyttä ja perheiden osallistumista toimintaan. Yksikkö on myös pyytänyt erilaisia roska-astioita päiväkotiin.

5.6 Kokonaispistemäärät ja tasot

Yksiköiden vastausten kokonaispistemäärien vaihteluväli oli melko pieni, kun pienin pistemäärä oli 29 ja suurin 46. Keskiarvoksi muodostui siis 36,5. Ensimmäiselle eli välttävälle tasolle ei siis päätynyt mikään yksikkö. Tyydyttävälle, tasolle pääsi kaksi yksikköä. Loput seitsemän yksikköä päätyivät kolmannelle eli hyvälle tasolle. Korkeimmalle kiitettävän arvoiselle tasolle ei sijoittunut mikään yksikkö.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITYSEHDOTUKSET

Tässä luvussa tarkastellaan tarkemmin, mitä tulokset kertovat, ja mihin ne liittyvät, sekä tulosten merkitystä tutkimuskysymysten kannalta. Osiossa tarkastellaan myös kehitysehdotuksia, sekä verrataan tutkimustuloksia aiempiin tutkimuksiin.

6.1 Johtopäätökset

Tutkimuksen tavoitteena oli siis selvittää, miten hyvin kestävä kehitys toteutuu Turun kaupungin päivähoitoyksiköissä. Tähän oli tarkoitus saada selvyttä pisteytyksen ja ennen kaikkea näiden perusteella muodostettujen tasojen avulla. Tasoja tarkasteltaessa huomataan, että suurin osa yksiköistä päätyi arvosanaltaan hyvälle tasolle, mikä oli näistä toiseksi paras. Vain kaksi yksikköä ei päässyt tälle tasolle, mutta sekään ei silti päätenyt alimmalle eli välttävälle. Tämän perusteella näyttää, että kaiken kaikkiaan kestävä kehityksen periaatteet toteutuvat siis hyvin päiväkodeissa.

Tarkasteltaessa sitä, mitkä asiat vaikuttivat yksikön saamaan kokonaispistemäärään, voidaan nähdä kolmannen kysymyksen vastausten liittyvän tähän. Kaikissa kolmessa eniten pisteitä saaneessa yksikössä oli nimetty jokin kestävä kehityksen asioista vastaava ja esimerkiksi kaikkein heikoiten pisteytyksessä pärjänneessä eli yksikössä C ei ollut nimetty mitään. Parhaat pisteet saaneessa yksikössä A sekä yksikössä I oli nimetty kestävä kehityksen vastaava ja yksikössä C ekotukihenkilö. Tämä yhdisti siis parhaiten pisteytyksessä pärjänneitä, mutta kaikkia seitsemää hyvälle tasolle pääsyttyä tämä ei yhdistänyt. Myöskään kahta heikoiten pärjännyttä tyydyttävälle tasolle päätynyttä ei vastaavasti nimeämättömyys yhdistänyt, sillä toisessa vastaava oli nimetty ja toisessa ei.

Tulosten perusteella näyttää siltä, että lapsia ei oteta paljon mukaan kestävän kehityksen toiminnan harjoitteluun kahdessa tyydyttävälle tasolle päätyneessä yksikössä. Kumpikin jäi jätteidensä lajitteluun lasten mukaan ottamista koskevasta kysymyksestä pisteittä. Kaikki muut yhtä yksikköä lukuun ottamatta saivat kohdasta pisteitä. Kaksi heikoiten pärjännyttä yksikköä jäivät myös pisteittä kohdasta, jossa kysyttiin vanhempien kanssa kestävästä kehityksestä keskustelemisesta. Hyvälle tasolle päätyneissä yhtä lukuun ottamatta keskustelua joko jo käytiin, tai sitten se oli suunnitteilla. Näyttää siis siltä, että kestäväan kehitykseen liittyviä asioita ei tuoda mitenkään lasten vanhempien tietoon. Muun muassa kestävän kehityksen työryhmää perustettaessa olisi tärkeää ottaa vanhempia toimintaan mukaan, sillä ryhmään kuuluu myös jäseniä vanhemmista (Luomi ym., 2010).

Lasten lukumäärällä eli yksiköiden koolla ei voida havaita yhteyttä vaihteluun. Muita perustietoja yksiköistä ei voitu tarkastelussa käyttää vastaajien nimettömyyden takia, joten esimerkiksi sijainti ei ollut tiedossa. Eniten pisteitä kertyi toiseksi pienimmälle yksikölle ja vähiten toiseksi suurimmalle yksikölle. Toiseksi eniten pisteitä sai suurin yksikkö ja toiseksi vähiten kolmanneksi suurin. Muutenkin pisteet näyttivät jakaantuvan koon suhteen täysin sattumanvaraisesti. Koon vaikutuksista ei kuitenkaan voitu saada täysin luotettavaa tietoa, koska vastaajia oli niin vähän, eikä keskenään samankokoisia yksiköitä ollut montaa.

Yleisesti pisteiden keskiarvoa, tarkasteltaessa huomataan yksiköiden pärjännän pisteytyksessä keskimäärin hyvin, kun keskiarvo sijoittui tasoista hyvälle. Kuitenkin myös heikommin olevia asioita pystyttiin näkemään. Merkittävimpana varmasti kestävän kehityksen työryhmän puute. Kniivilän (2011, 35) Vaasassa tekemästä samantyyppisestä tutkimuksesta käy sama puute ilmi. Hänen tekemänsä kyselytutkimuksen mukaan vain yhdellä vastanneella päiväkodilla oli oma kestävän kehityksen työryhmä. Tämä tulos oli siis samankaltainen kuin tässä työssä, sillä kaikki yksiköt jäivät työryhmän olemassaoloa koskevasta kysymyksestä ilman pisteitä.

Työryhmän puutteesta voidaan päätellä, että yksiköissä kestävän kehityksen työn suunnittelu etukäteen ei ole kovin pitkällä, koska toimintaa suunnittelevaa ryhmää ei ole. Vastaajista suuri osa vastasi, että tällaiseen työhön ei ole varattu riittävästi aikaa. Suurimman osan mukaan henkilökunnalle ei myöskään ole järjestetty koulutusta. Näiden puutteiden voidaan nähdä liittyvän toisiinsa. Näyttää siltä, että vähäisen ajan vuoksi kestävän kehityksen työryhmien muodostaminen ja sen myötä työn suunnittelu, sekä henkilökunnan kouluttaminen eivät onnistu.

Kniivilän (2011, 40) tutkimuksessa todettiin, että sosiaalinen ja kulttuurinen kestävä kehitys eivät painotu samalla tavalla kuin ekologinen ja taloudellinen kestävyys. Tässä tutkimuksessa mikään kestäväan kehityksen osa-alue ei erityisen hyvin tai huonosti toteutuvana noussut vastauksista esiin. Lapsia pyritään selvästi ohjeistamaan kestäväan toimintaan kaikilla osa-

alueilla, mikä on nähtävissä monista kohdista. Työryhmän, ajan, ja koulutuksen puutteesta huolimatta odotukset henkilökunnalta näyttävät olevan selviä, sillä lähes kaikki vastasivat tätä koskevaan kysymyksiin sen mukaisesti. Lisäksi erityisesti jätteen lajittelu, kulttuurinen identiteetti, tasa-arvo ja energiankulutuksen pienentäminen huomioidaan. Kestävän kehityksen työssä ollaan siis pitkällä.

6.1.1 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti

Tutkimuksen aikana nousi esiin joitakin ongelmakohtia, kuten saatujen vastausten lukumäärä. Vastausten vähäisen määrän takia tutkimuksessa saatuja tuloksia ei voida yleistää kaikkia Turun kunnallisia päiväkotia koskevaksi. Kyselyn täyttämiseen osallistuneiden henkilöiden määrä vaihteli jonkin verran, eikä vastaajien ammattinimikettä ollut rajattu. Tämä saattoi osaltaan heikentää hieman tutkimuksen reliabiliteettia ja vaikuttaa joidenkin vastausten erilaisuuteen. Kaikki yksiköt eivät myöskään vastanneet ihan kaikkiin kysymyksiin, jotka eivät olleet pakollisia, joten näiden todellisista vastauksista ei voida olla täysin varmoja. Näistä asioista huolimatta tuloksista voidaan nähdä keskeisiä asioita ja kehityskohteita. Tuloksista voidaan havaita nousevan esiin asioita, joita oli tarkoituskin selvittää eli mitata. Validiteettia voidaan siis kuitenkin pitää hyvänä. Tilaajan ehdotuksesta vastauksia pyydettiin nimettömänä niin, että edes yksiköiden nimeä ei kyselyssä kysytty. Tämän voidaan ajatella lisäävän luotettavuutta, koska vastaajat ovat varmasti uskaltaneet vastata melko rehellisesti kysymyksiin.

6.1.2 Tutkimuskysymyksiin liittyvät johtopäätökset

Käsitellään tuloksista saatuja johtopäätöksiä vielä tutkimuskysymyksittäin kehitysehdotuksia lukuun ottamatta. Turun varhaiskasvatussuunnitelmassa nostettiin erikseen esiin joitakin asioita. Kulttuuriseen kestäväan kehitykseen liittyen kansanperinteisiin kuuluvat asiat, esimerkiksi kotiseutumuseovierailut mainittiin, kuten myös kulttuurinen identiteetti. Vierailuja tehtiin museoihin vähintään vuosittain kaikissa yksiköissä. Kulttuurisen identiteetin muodostumista tuettiin kaikissa yksiköissä. Lähiympäristön siistinä pitäminen, kiusaamisenehkäisy-suunnitelmat ja ekotukihenkilötoiminnan toteutus nostettiin erikseen esiin. Kaikissa yksiköissä lähiympäristö opetetaan pitämään siistinä, ekotukihenkilö löytyi neljästä yksiköstä ja kaikissa yksiköissä oli kiusaamisenehkäisy-suunnitelmat. Suunnitelman mukaan kestäväan kehitykseen kuului myös esimerkiksi tasa-arvoisuus. Tasa-arvoinen toiminta näyttää siihen liittyvien kysymysten perusteella toteutuvan melkein kaikissa yksiköissä aina ja loppuissakin useimmiten. Muuten erikseen mainitut asiat näyttävät siis tulosten perusteella toteutuvan hyvin, mutta ekotukihenkilöä ei ollut nimetty kuin neljässä yksikössä.

Suunnitelmaan kuului erikseen esiin nostettujen asioiden lisäksi Keke päiväkodissa -opas, jonka avulla suurin osa kyselytutkimuksen kysymyksistä

muodostettiin. Tällä perusteella siis myös Turun varhaiskasvatussuunnitelman kestävä kehityksen voidaan sanoa toteutuvan keskimäärin hyvin yksiköissä.

Vastuullisuuden ja kestävä kehityksen opetuksen siirtämiseen lapsille liittyi useita kysymyksiä. Kaikissa yksiköissä kannustettiin kysymysten perusteella lapsia taloudellisesti kestävään toimintaan, esimerkiksi sammuttamaan valot. Kuten aiemmin mainittiin, lapsille opetettiin myös ympäristön siistinä pitämistä ja tasa-arvoisuutta. Nämä nousivat merkittävimpana opetukseen liittyvänä positiivisena asiana esiin ja vaikuttaa siltä, että lapsille pyritään opettamaan kaikkien osa-alueiden mukaiseen vastuullisuuteen kuuluvia yksityiskohtia. Kuitenkin vain kahdessa yksikössä lapset otettiin mukaan kestävä kehityksen toiminnan suunnitteluun ja siihen liittyvään päätöksentekoon. Tämä liittyy varmasti siihen, että kestävä kehityksen työryhmää ei ollut yhdessäkään yksikössä. Ryhmään tulisi sisältyä myös jäseniä lapsista (Luomi ym., 2010). Ilman tätä lapsilla ei todennäköisesti ole tilaisuutta vaikuttaa asioihin ja suurempiin linjoihin.

6.2 Kehitysehdotuksia

Tutkimuskysymyksistä viimeinen eli kysymys, jossa haettiin kehitysehdotuksia, nostetaan erikseen esiin. Kehityskohtia on tärkeää miettiä, jotta tulevaisuudessa päivähoitoyksiköissä voidaan olla entistä pidemmällä kestävä kehityksen asioissa. Kniivilän (2011, 33, 38) selvityksen mukaan vastaajat kaipaavat kestävä kehityksen työhön kiireettömyyttä sekä tietoa kestävästä kehityksestä.

Samoja asioita nousi esiin tämän tutkimuksen kehityskohtia mietittäessä. Viimeisessä kyselyn kysymyksessä kysyttiin vastaajilta kehitysehdotuksia. Merkittävimpana näistä nousi esiin koulutuksen ja ohjaamisen lisääminen henkilökunnalle. Tätä voitaisiin lisätä esimerkiksi kestävä kehityksen asiantuntijoiden vierailuilla päiväkodeissa, mikä mainittiin yhdessä vastauksessakin. Kaupunki voisi järjestää näitä vierailuja tai vastaavasti koulutuspäiviä. Voitaisiin järjestää myös tapahtumia, joissa sekä lapset että henkilökunta ja mahdollisesti vanhemmat osallistuisivat kestävä kehityksen harjoitukseen.

Merkittävä kehitysehdotus olisi myös kestävä kehityksen työryhmien perustaminen. Työryhmien perustamiseen ja toimintaan pitäisi myös varata aikaa. Työryhmään otettaisiin mukaan myös lapsia, jolloin he pääsisivät nykyistä enemmän osallistumaan päätöksiin ja suunnitteluun. Ryhmän tulisi suunnitella kestävä kehityksen ohjelma, jolloin niidenkin määrä päiväkodeissa nousisi nykyistä suuremmaksi. Yksiköihin, joissa ei vielä ole, voitaisiin valita ympäristöasioista ja kestävästä kehityksestä vastaava henkilö, esimerkiksi ekotukihenkilö. Valittu henkilö voisi vastata myös ryhmän perustamisesta.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön tekemistä ja sen onnistumista pohdittaessa voin todeta olevani pääasiassa tyytyväinen. Jälkeenpäin ajateltuna tekisin joitain asioita kuitenkin toisin. Yksi tällainen asia on aikataulut. Aikaa olisi kannattanut varata alussa enemmän lähteenä käytettyjen teosten lukemiseen. Näin aiheesta olisi saanut selkeän käsityksen ja riittävän tietopohjan ennen kirjoitustyön aloittamista. Turhalta vaikuttavan teorian karsimista olisi todennäköisesti loppuvaiheessa ollut myös vähemmän, jos alusta asti olisi ollut selvää, mistä asioista kannattaa kirjoittaa. Kyselylomakkeen tekovaiheessa oli myös kohtia, joita nyt tekisin eri tavalla. Kysymykset olisi voinut jäsentellä eri tavalla, jotta johtopäätösten tekeminen olisi mahdollisesti ollut selkeämpää. Joissakin kysymyksissä oli myös paljon vastausvaihtoehtoja, jotka olivat melko lähellä toisiaan, esimerkiksi ”viikoittain” ja ”kuukausittain”. Näitä tulkittaessa oli joissakin kohdissa hankala miettiä, onko tulosten ja johtopäätösten kannalta merkitystä, kumpi on valittu. Avoimet kysymykset olisi kannattanut ehkä laittaa myös pakollisiksi, jotta ihan kaikki olisivat vastanneet niihin. Vastaajien määrän lisäämiseksi vastaamista koskevia muistutusviestejä olisi myös voinut lähettää enemmän kuin yhden.

Monipuoliseen teoriaan tutustuminen oli mielenkiintoista, ja aiheesta löytyi myös enemmän kirjallisuutta kuin luulin. Useiden erilaisten aineistojen lukemisen ansiosta sain aiheesta paljon tietoa. Tämä helpotti kyselytutkimuksen teossa. Pisteytyksen hyödyntäminen tulosten tarkastelussa toimi hyvin. Työskentelyn aikana ei täysin pysytty aikataulussa, mutta siitä huolimatta työn suunniteltu valmistuminen tapahtui suunnitellusti. Tutkimusongelma saatiin ratkaistua, eli tavoite saavutettiin.

Opinnäytetyötä tehdessäni opin paljon varhaiskasvatuksesta ja ennen kaikkea siitä, miten kestävä kehitys siihen kytkeytyy. Aiempaa tietoa ei tästä paljon ollut, joten kaikki luettu teoria ja tutkimuksen kautta tehdyt asiat olivat hyödyllisiä. Opin myös lisää kyselytutkimuksen tekemisestä ja siihen liittyvistä haasteista. Myös saadut tutkimustulokset opettivat. Yllätyin siitä, miten pitkällä kestävä kehityksen asioissa päiväkodeissa jo nyt ollaan.

Tulevaisuudessa tämän opinnäytetyön aihetta voidaan tutkia vielä laajemmin. Tutkimukseen voidaan ottaa mukaan myös yksityisiä päiväkotia, jolloin saadaan kartoitettua kaikkien alueen päiväkotien tilannetta kestävä kehityksen suhteen. Tässä tutkimuksessa muodostettua arviointitapaa eli pisteytystä voidaan hyödyntää samankaltaisessa tutkimuksessa myöhemmin.

LÄHTEET

AMK. (n.d.). Frekvensijakauma. Ammattikorkeakoulu. Haettu 22.3.2019 osoitteesta <http://www2.amk.fi/mater/tutkimusmenetelmat/kvantitat/kuvailu/frekv.htm>

Annabet.com. (n.d.) Randomizer. Haettu 17.3.2019 osoitteesta <https://annabet.com/fi/tools/Randomizer/>

Ekotuki. (n.d.). Ympäristötekoja työpaikalla. Haettu 17.4.2019 osoitteesta <https://www.ekotuki.fi/>

Google forms. (2019). Docs. Google forms.

Hujala, E. & Turja, L. (2017). *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. 4. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kniivilä, I. (2011). *Kestävä kehitys Vaasan kaupungin päiväkodeissa*. Opinäytetyö. Sosiaali- ja terveysala. Vaasan ammattikorkeakoulu. Haettu 30.4.2019 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011120116802>

Korhonen, R., Rönkkö, M-L. & Aerila, J-A. (2010). *Pienet oppimassa*. Kasvatuksellisia näkökulmia varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Turku: Uniprint Turku.

KvantiMotv. (2004). Korrelaatio ja riippuvuusluvut. Haettu 16.4.2019 osoitteesta <https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/korrelaatio/korrelaatio.html>

Luomi, A., Paananen, J., Viberg, K. & Virta, L. (2010). *Keke päiväkodissa*. Kestävän kehityksen opas. Haettu 4.4.2019 osoitteesta https://www.kieratyskeskus.fi/files/4679/Keke_paivakodissa.pdf

OPH. (n.d.). Varhaiskasvatus. Opetushallitus. Haettu 23.1.2019 osoitteesta https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus

OPH. (2018). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Opetushallitus. Haettu 5.2.2019 osoitteesta https://www.oph.fi/download/195244_Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet19.12.2018.pdf

Parikka-Nihti, M. (2011). *Pieniä puroja*. Kasvua kohti kestävää kehitystä. Helsinki: Lasten keskus.

Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seura. (2013). *Kestävä kasvatus - kulttuuria etsimässä*. Haettu 25.5.2019 osoitteesta https://www.kulttuuriperintokasvatus.fi/wp-content/uploads/2015/04/Kestava_kasvatus.pdf

Suomen latu. (n.d.). Metsämörri. Haettu 24.4.2019 osoitteesta <https://www.suomenlatu.fi/ulkoile/lastentoiminta/metsamorri.html>

Suomen YK-liitto. (n.d.a.). Ekologinen kestävä kehitys. Haettu 30.1.2019 osoitteesta <https://www.ykliitto.fi/yk70v/ekologinen>

Suomen YK-liitto. (n.d.b.). Sosiaalinen kestävä kehitys. Haettu 30.1.2019 osoitteesta <https://www.ykliitto.fi/yk70v/sosiaalinen>

Suomen YK-liitto. (n.d.c.). Kulttuurinen kestävä kehitys. Haettu 30.1.2019 osoitteesta <https://www.ykliitto.fi/yk70v/kulttuurinen>

Turku. (n.d.a.). Kaupunkistrategia Turku 2029. Haettu 5.2.2019 osoitteesta <https://www.turku.fi/kaupunkistrategia>

Turku (n.d.b.). Päivähoito Turussa. Haettu 4.2.2019 osoitteesta <https://www.turku.fi/paivahoito-ja-koulutus/varhaiskasvatus/paivahoito-turussa>

Turku. (2018). Turku 2029 -pohjoisen Itämeren kiinnostavin kaupunki. Haettu 5.2.2019 osoitteesta https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/kaupunkistrategia_2018.pdf

Turku. (2017). Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. Haettu 5.2.2019 osoitteesta https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/turun_varhaiskasvatussuunnitelma_150517.pdf

Norrdahl, K. What might early childhood education for sustainability look like? Teoksessa I. Samuelsson & Y. Kaga (toim.) *The contribution of early childhood education to a sustainable society*. Ranska: Unesco, ss. 73-77. Haettu 14.5.2019 osoitteesta <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000159355>

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. Haettu 29.1.2019 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Vehkalahti, K. (2008). *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilpas, P. (n.d.). Kvantitatiivinen tutkimus. Haettu 5.4.2019 osoitteesta <https://users.metropolia.fi/~pervil/kvantsu/Moniste.pdf>

Ympäristöministeriö. (2013). Mitä on Kestävä kehitys. Päivitetty 26.6.2017. Haettu 30.1.2019 osoitteesta <http://www.ym.fi/fi-fi/ymparisto/kestava-kehitys/mita-on-kestava-kehitys>

1. Päiväkotiyksikkönne lasten lukumäärä? (Määritetään yksikön kokoa) *Lyhyt vastausteksti
.....**2. Kyselyyn vastaamisessa mukana olevien henkilöiden lukumäärä? ***Lyhyt vastausteksti
.....**3. Yksikössänne on nimetty**

- Kestävän kehityksen vastaava
- Ympäristövastaava
- Ekotukihenkilö
- Muu...

4. Onko yksikössänne kestävän kehityksen työryhmä? (sisältää jäseniä esim. johdosta, henk.kunnasta, kasvattajista, lapsista)

- Kyllä
- Suunnitteilla, ei aloitettu
- Ei

Keke-työryhmä

Seuraavat kysymykset liittyvät keke-työryhmään. Mikäli yksikössänne ei tätä ole, voitte siirtyä suoraan kohtaan 6. Jos kysymysten kohtia on työryhmän puutteesta huolimatta mietitty/toteutettu, voitte halutessanne vastata myös seuraavaan kolmeen kysymykseen.

5a) Tehdäänkö toimintavuoden alussa kartoitus lähtötilanteesta, johon myös lapset osallistuvat?

- Kyllä
- Suunnitteilla, ei aloitettu
- Ei

5b) Onko toimintavuodelle valittu teema, johon keke-työssä keskitytään? esim. energian säästäminen, yhteisöllisyys, jätteen synnyn ehkäisy tms.

- Kyllä
- Suunnitteilla, ei aloitettu
- Ei

5c) Tehdäänkö toimintavuoden lopulla loppukartoitus ja arviointi kuluneesta vuodesta?

- Kyllä
- Suunnitteilla, ei aloitettu
- Ei

Yleistä kestävästä kehityksestä

Kuvaus (valinnainen)

6. Onko päiväkodissanne keke-ohjelma? (Ohjelmassa on erilaisia tavoitteita ja toimenpiteitä kestävä kehityksen suhteen)

- Kyllä
- Suunnitteilla, ei aloitettu
- Ei

7. Onko henkilökunnalle järjestetty koulutusta kestäväan kehitykseen liittyen tai vastaavasti tutustumiskäyntiä päiväkotiin, jossa ollaan jo pitkällä keke-asioissa?

- Kyllä
- Suunnitteilla, ei aloitettu
- Ei

...

8. Käydäänkö vanhempien kanssa keskustelua päiväkodin kestäväan kehitykseen liittyen? (Miksi/miten kestäväa kehitystä toteutetaan)

- Kyllä
- Suunnitteilla, ei aloitettu
- Ei

9. Onko teillä käytössä kestävän kehityksen vuosikello?

- Kyllä
- Suunnitteilla, ei aloitettu
- Ei

⋮

10. Onko kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan ja sen suunnitteluun varattu henkilökunnalle aikaa riittävästi?

- Kyllä
- Ei

Ekologinen kestävyys

Kuvaus (valinnainen)

11. Onko teillä käytössä esim. metsämörri-toiminta, tai muu vastaava, jossa vierailaan viikoittain luonnossa? Jos on, mikä?

Lyhyt vastausteksti

12. Käytetäänkö retkillä kestoastioita?

- Aina retkillä oltaessa
- Vähintään joka toinen kerta
- Harvemmin
- Ei koskaan

13. Osallistuvatko lapset jätteiden lajitteluun?

- Päivittäin
- Useamman kerran viikossa
- Viikoittain
- Kuukausittain
- Harvemmin
- Ei koskaan

14. Opetetaanko lapsia pitämään lähiympäristö siistinä, esim. olemaan roskaamatta?

- Kyllä
- Ei

15. Otetaanko yksikössänne talteen materiaaleja, joita voidaan uudelleenkäyttää askartelussa tms.? (esim. roskeen menossa olevat pahvin palat, wc-paperihylsyt ym.)

- Viikoittain
- Kuukausittain
- Vuosittain
- Ei koskaan

16. Uusia tavaroita hankittaessa (kirjoja, leluja, huonekaluja ym.) tavarat hankitaan:

- Aina käytettynä
- Useammin käytettynä
- n. Saman verran molempina
- Useammin uutena
- Aina uutena

17. Yksikössänne käytetään käsien kuivaamiseen:

- Käsipyyherullat
- Pestävät käsipyyhelaput
- Paperi
- Muu...

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Kuvaus (valinnainen)

18. Otetaanko lapset mukaan kestävään kehitykseen liittyvään päätöksentekoon ja sen mukaisen toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin?

Kyllä

Ei

19. Tuetaanko päiväkodissanne mielestänne lapsen kulttuurisen identiteetin muodostumista?

Kyllä

Ei

20. Vietetäänkö päiväkodissa eri kulttuurien juhlapäiviä?

Kuukausittain

Muutaman kerran vuodessa

Vuosittain

Harvemmin

Ei koskaan

22. Kohteleeeko henkilökunta kaikkia lapsia tasavertaisesti?

- Aina
- Useimmiten
- Ei

23. Opetetaanko lapsia kohtelemaan toisiaan tasavertaisesti? (esim. ketään ei jätetä leikin ulkopuolelle vasten tahtoaan)

- Aina
- Useimmiten
- Ei

24. Kuinka usein päiväkodissanne harjoitetaan lasten yhteisöllisyyteen kannustavaa toimintaa, esim. ryhmätehtäviä?

- Päivittäin
- Muutaman kerran viikossa
- Viikoittain
- Kuukausittain

25. Toteutetaanko vapaaehtoistoimintaa päiväkodin sisällä tai ulkopuolella? (Esim. yksikössä eri ryhmät auttavat toisiaan tai vanhainkodissa käydään laulamassa tai auttamassa arjen puuhissa)

- Kuukausittain
- Muutaman kerran vuodessa
- Vuosittain
- Harvemmin
- Ei koskaan

26. Onko yksikössänne käytössä suunnitelmia kiusaamisen ehkäisemiseksi?

- Kyllä
- Ei
- Ei tietoa

Taloudellinen kestävyys

Kuvaus (valinnainen)

27. Sammutetaanko päiväkodissanne valot ja muut tarpeettomat sähkölaitteet tiloista, joissa ei sillä hetkellä ole ketään?

- Aina
- Melkein joka kerta
- Harvoin

28. Suljetaanko vesihanat aina silloin, kun näitä ei käytetä? esim. saippuaa otettaessa käsien pesun yhteydessä

- Aina
- Melkein joka kerta
- Harvoin

29. Kannustetaanko lapsia 27 ja 28 kohtien toimintaan?

- Kyllä
- Ei

30. Seurataanko päiväkodissanne energiankulutusta?

- Kyllä
- Ei
- Ei tietoa

Lopuksi kaksi yleistä kysymystä kestävään kehitykseen liittyen

Kuvaus (valinnainen)

31. Onko selvää, minkälaista toimintaa henkilökunnalta eli teiltä odotetaan kestäväen kehityksen suhteen?

- Kyllä
- Ei

32. Huomioidaanko kestäväen kehityksen osa-alueet kaiken kaikkiaan yksikössänne mielestänne miten hyvin? Tässä kohtaa voitte halutessanne myös perustella, miksi jotkin asiat eivät toteudu yksikössänne niin hyvin kuin mahdollista. Voitte myös kertoa mahdollisia kehitysehdotuksia, joiden avulla päiväkotinne/kaikki päiväkodit voisivat olla vielä pidemmällä kestäväen kehityksen mukaisessa toiminnassa. Pienetkin asiat riittävät. Vapaa sana

Pitkä vastausteksti

Pisteiden muodostumisen perusteet kysymyksittäin

1. Ei pisteitä
2. Ei pisteitä
3. Valittu jokin tai kaikki: 1
vastattu: ei mitään: 0
|
4. kyllä: 2
suunnitteilla, ei aloitettu: 1
ei: 0
5. a, kyllä: 2
suunnitteilla, ei aloitettu: 1
ei:0

b, kyllä: 2
suunnitteilla, ei aloitettu: 1
ei: 0

c, kyllä: 2
suunnitteilla, ei aloitettu:
ei: 0
6. kyllä: 2
suunnitteilla, ei aloitettu: 1
ei: 0
7. kyllä: 2
suunnitteilla, ei aloitettu: 1
ei: 0
8. kyllä: 2
suunnitteilla, ei aloitettu: 1
ei: 0
9. kyllä: 2
suunnitteilla, ei aloitettu: 1
ei: 0
10. kyllä: 1
ei: 0
11. vapaamuotoinen vastaus
jos toimintaa on: 1
jos ei: 0
jos toimintaa tulossa 0,5

12. aina retkillä oltaessa: 3
vähintään joka toinen kerta: 2
harvemmin: 1
ei koskaan: 0
13. päivittäin: 4
useamman kerran viikossa: 3
viikoittain: 2
kuukausittain: 1
harvemmin: 0
ei koskaan: 0
14. kyllä: 1
ei: 0
15. viikoittain: 3
kuukausittain: 2
vuosittain: 1
ei koskaan: 0
16. aina käytettynä: 4
useammin käytettynä: 3
n. saman verran molempina: 2
useammin uutena: 1
aina uutena: 0
17. käsipyyherullat: 1
pestävät käsipyyhelaput: 1
paperi: 0
muu: sen mukaan 1 tai nolla mitä vastattu kestävyyttä ajatellen.
18. kyllä: 1
ei: 0
19. kyllä: 1
ei: 0
20. kuukausittain: 4
muutaman kerran vuodessa: 3
vuosittain: 2
harvemmin: 1
ei koskaan: 0

21. kuukausittain: 4
muutaman kerran vuodessa: 3
vuosittain: 2
harvemmin: 1
ei koskaan: 0
22. aina: 2
useimmiten: 1
ei: 0
23. aina: 2
useimmiten: 1
ei: 0
24. päivittäin: 4
muutaman kerran viikossa: 3
viikoittain: 2
kuukausittain: 1
25. kuukausittain: 4
muutaman kerran vuodessa: 3
vuosittain: 2
harvemmin: 1
ei koskaan: 0
26. kyllä: 1
ei: 0
ei tietoa: 0
27. aina: 2
melkein joka kerta: 1
harvoin: 0
28. aina: 2
melkein joka kerta: 1
harvoin: 0
29. kyllä: 1
ei: 0
30. kyllä: 1
ei: 0
ei tietoa: 0
31. kyllä: 1
ei: 0
32. jos vastattu jotain: 1